

JAARVERSLAG 2022

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap
Beek-Ubbergen

1. INLEIDING	2
2. ORGANISATIE	3
2.1 VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP	
2.2 STICHTING DE LANDSCHAPSWACHT	
2.3 STICHTING DAS&BOOM	
3. VOORLICHTING , FONDSENWERVING EN LEDEN	11
3.1 LANDSCHAPMUSEUM	
3.2 FONDSENWERVING	
3.3 LEDEN	
4. PROJECTEN EN PROGRAMMA'S VAN DE VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP	12
4.1 BELEIDSBEINVLOEDING	
4.2 LANDSCHAPSHERSTEL	
4.3 COLLECTIEF DELTAPLAN LANDSCHAP	
4.4 PROGRAMMA MAASHEGGEN	
• Extra project Postcodeloterij	
• Beheer gemeenten Maasheggen	
• Collectief Deltaplan Landschap	
• Poelen.nu	
4.5 ICOONLANDSCHAPPEN	
4.6 LANDSCHAPSADVIES	
4.7 NATUUR IN DE STRAAT	
4.8 DIGITAAL LANDSCHAPSARCHIEF	
4.9 GOUDEN MISPEL EN GOUDEN ZWALUW	
4.10 DAS&BOOM	
5. FINANCIEEL VERSLAG	26
5.1 Financiën 2022	
5.2 Begroting 2023	
6. JAARPLAN 2023	30
7. VERANTWOORDINGSVERKLARING	39
BIJLAGE 1: Controleverklaring afgegeven bij de samengevatte jaarcijfers 2022	42

1. INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag 2022 van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC). De VNC is een vereniging van enthousiaste en betrokken leden, vrijwilligers en een klein professioneel bureau, waar kwaliteitsdenken en winst voor het landschap voorop staan.

Afgelopen jaren waren vanwege de corona-pandemie bijzonder. Gelukkig konden in 2022 diverse VNC-activiteiten, zoals de Gouden Zwaluw, Gouden Mispel en Icoonlandschap, weer gewoon doorgang vinden. Ook het Landschapmuseum was weer normaal geopend.

De medewerkers van VNC slaagden erin om, conform de SMART-doelstelling, geformuleerd in jaarplan 2022, en passend binnen het Meerjarenbeleidsplan, uitvoering te geven aan de verschillende projecten. Ook hebben alle inspanningen om de ambities te realiseren ruimschoots hun vruchten afgeworpen.

Het bestuur complimenteert de medewerkers van de VNC voor het indrukwekkende pakket aan werkzaamheden dat in 2022 is verzet.

2. ORGANISATIE

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, de Landschapswacht en Stichting Das&Boom functioneren als één organisatorische eenheid. Hieronder vindt u een verslag van de belangrijkste ontwikkelingen in fondsenwerving, leden- en donateurs aantal, missie en visie, doelstelling, bestuurlijke samenstelling en overige organisatorische informatie van de VNC, de Landschapswacht en Stichting Das&Boom.

2.1 Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Missie

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) wil agrarische cultuurgeschiedenis zichtbaar houden. Daarnaast ijvert zij voor een rijk geschakeerd cultuurlandschap in heel Nederland, nadrukkelijk ook in de bebouwde omgeving. Een landschap van deze tijd, met respect voor het verleden en voor de mensen die daar nu werken, wonen en recreëren. Gezien de ecologische footprint die Nederland in de wereld heeft, zet de VNC zich in om agrarische (voedsel)productie in onze vruchtbare delta te behouden. Deze agrarische productielandschappen moeten ook ruimte bieden aan andere functies zoals cultuurhistorie, landschapsschoon, recreatie en biodiversiteit.

Visie 'Nederland weer mooi'

De agrarische cultuurgeschiedenis van een aanzienlijk gedeelte van Nederland is al eeuwenoud. De VNC beoogt enerzijds een grootscheeps herstel van de traditionele kavelgrenzen en anderzijds de aanleg en het ontwerp van geheel nieuwe elementen in heel Nederland - buiten de aangekochte natuurgebieden en steden. Een Nederland waar je trots op bent, een landschap waar je graag in vertoeft. Een mooi Nederland.

Deltaplan voor het Landschap

Het Deltaplan voorziet in een netwerk van landschapselementen zoals akkerranden, bloemrijke bermen en slootkanten, heggen en houtwallen, graften en lanen, wordt in het Deltaplan gekoppeld aan fiets-, ruiter- en voetpaden en kanoroutes.

Natuur in de straat

Naast de aandacht die het landschap krijgt, wil de VNC ook de bebouwde omgeving groener maken. In feite is het stedelijk landschap ons meest intensief ingerichte cultuurlandschap. Het is van belang juist daar waar de meeste mensen wonen, werken en studeren het contact met de natuur zo laagdrempelig mogelijk te maken. De VNC acht het in het belang van de natuurbescherming dat juist stedelingen door groen omringd worden. Niet alleen ten behoeve van de verjonging van de achterban van natuur- en landschapsorganisaties, maar ook ter bevordering van voor de natuur en het landschap positieve keuzes en beïnvloeding van de politiek.

Statutaire doelstelling

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap heeft ten doel:

- a. behoud, herstel en verrijking van het agrarisch cultuurlandschap, waarbij groenblauwe dooradering van heel Nederland het streefbeeld is;
- b. het stimuleren van de waardering voor het agrarisch cultuurlandschap bij onder meer maatschappelijke en politieke organisaties, bedrijfsleven, overheden, opleidingsinstituten en

- individuen, waarbij cultuurhistorie, biodiversiteit en een forse verbetering van de recreatieve ontsluiting als basis dienen;
- c. het (doen) wegnemen van barrières en oplossen van knelpunten om tot dit verbeterde agrarisch cultuurlandschap te komen;
- d. het behoud van cultuurhistorische landschapselementen als onderdeel van het cultureel erfgoed en als inspiratiebron voor herstel van oude en inrichting van nieuwe landschappen;
- e. het herstellen van oude en inrichten van nieuwe landschappen, waarbij altijd in goed overleg en met respect voor de grondeigenaren en -gebruikers wordt gehandeld;
- f. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Bestuur van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Het Algemeen Bestuur van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap had per 31-12-2022 de volgende samenstelling:

Henk van den Berg (voorzitter)

Hoofdfunctie: Trainer en beoordelaar bij Groeien in Organisaties
Relevante nevenfunctie(s) Kwartiermaker bij Peelnatuurdorpen
 Voorzitter woonvereniging Den Tempel

Dedde Smid (penningmeester/secretaris)

Hoofdfunctie: Zelfstandig consultant, directeur Stichting Belmonte Arboretum, Wageningen
Relevante nevenfunctie(s) Bestuurslid St. Landschapskapitaal

Annet Kempenaar

Hoofdfunctie: Universitair docent bij Rijksuniversiteit Groningen
Relevante nevenfunctie(s)

Fried Frederix

Hoofdfunctie: Gepensioneerd en eigenaar Tuin 'de Villa'
Relevante nevenfunctie(s) Voorzitter Landschapsvereniging Ooijpolder-Groesbeek 'de Ploegdriever'
 Penningmeester Coöperatieve Agrarisch Natuurbeheervereniging Collectief Rivierenland ua

Robbert Hijdra

Hoofdfunctie: Gepensioneerd
Relevante nevenfunctie(s) Lid van de Raad voor Advies van 'Wallaart & Kusse Public Affairs'
 Bestuurslid Das&Boom

Louis Dolmans

Hoofdfunctie Voorzitter Stichting Doornik Natuurakkers
Relevante nevenfunctie(s)

Directie Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Jaap Dirkmaat, Directeur

Relevante nevenfuncties

Voorzitter Stichting Das&Boom

Voorzitter Stichting Landschapswacht

Bestuurslid Stichting wAarde

Lid Urgenda

Lid Stedelijk Netwerk Nijmegen

Raad van Advies Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

De Raad van Advies had in 2022 de volgende samenstelling:

- Prof. drs. Fons Asselbergs, oud-Rijksadviseur voor cultureel erfgoed
- Dr. Hans Renes, historisch-geograaf / landschapsdeskundige aan de Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Amsterdam
- Prof. ir. Wim Dik, oud-staatssecretaris Economische Zaken en voormalig voorzitter van de Raad van Bestuur van Koninklijke KPN N.V.
- Wouter van Dieren, lid van de Club van Rome
- Prof. dr. Maarten van Rossem, historicus
- Hans Dorrestijn, schrijver en cabaretier
- John Jansen van Galen, journalist en wandelchroniqueur

Personeel en vrijwilligers

Op 31 december 2022 was het vaste personeelsbestand als volgt samengesteld:

Visievorming en Agendering	Jaap Dirkmaat, Valentijn te Plate, Raymond Meussen, Lars van Peij, Charlotte Witte, Gertjan Sengers, Tim Leenders, Malve Falk, Peter Ceelen, Leon Otten.
Groenbeheer	Patrick Hofman, Stefan Hoeve, Niek Everaarts, Sjaak Koning, Ramon Rodriguez Olid.
Dassenopvang en dassenadvies	Bert Hesse, Hester Bartels, Marc Moonen
Interieurverzorging	Gerda Merkes
Financiële administratie	John de Groot
Personeelszaken	Jannie Hopman
Secretariaat	Marijke van der Laan, Khadisja Ouanani, Sylvia Haffmans

De salarissen binnen de VNC zijn gebaseerd op het rapport 'beloningsgebouw 2008-2009' van de (externe) VNC-personeels-adviseur, waarbij onderzoek verricht is aan de hand van functies, salarisschalen en secundaire arbeidsvoorwaarden van vergelijkbare (kleinschalige) natuur- en milieuorganisaties, alsmede de raam-CAO Bos en Natuur.

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap staat positief tegenover het werken met vrijwilligers en wil het werken met vrijwilligers stimuleren zodat mensen in aanraking komen met het werk van de VNC. De bedoeling is vrijwilligers zoveel plezier te laten beleven aan hun werk dat ze enthousiast en positief staan tegenover het werk en de doelstellingen van de VNC en dat enthousiasme uitdragen. De VNC heeft een vrijwilligersbeleid opgesteld, waarbij het uitgangspunt is om het werken en omgaan met vrijwilligers te professionaliseren zodat het aantal vrijwilligers de komende jaren kan

groeien, met behoud van betrokkenheid en plezier in het werk, zowel bij de VNC-medewerker als de vrijwilliger, waardoor vrijwilligers daadwerkelijk het gevoel krijgen erkend en gewaardeerd te worden.

Het aantal vrijwilligers bedroeg op 31 december 2022 in totaal 40. Dit aantal is als volgt over de verschillende werkvelden verdeeld:

- Landschapmuseum 9 vrijwilligers
- Dierversorgung 13 vrijwilligers
- Groen/pand 18 vrijwilligers

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen zit in de genen van de organisatie: zorg voor natuur en landschap maakt immers deel uit van onze missie. Het beleid van de organisatie is erop gericht om daar waar mogelijk duurzame en verantwoorde middelen in te zetten. Tevens biedt de VNC aan meerdere mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek of stageplaats.

VNC maakt zich zorgen om de discussie rondom de energietransitie in Nederland. Getracht wordt beleidsmatige invloed uit te oefenen op dit onderwerp, waardoor de energietransitie op zorgvuldige wijze in Nederland geïmplementeerd wordt, met zo minimaal mogelijke gevolgen voor natuur en landschap, en op een zo efficiënt mogelijke wijze.

Integriteitsbeleid

Het integriteitsbeleid van de VNC maakt onderdeel uit van het personeelshandboek van de VNC. VNC vertrouwt haar medewerkers, vrijwilligers en andere vertegenwoordigers op hun integriteit. Desondanks willen we het heel graag weten mochten we ons toch niet houden aan onze eigen standaarden zodat we daar iets aan kunnen doen.

Meldingen van integriteitsschendingen kunnen gedaan worden via het online meldpunt integriteit, of bij de externe vertrouwenspersoon van de VNC.

Voorbeelden van integriteitsschending:

- belangenverstrengeling;
- manipulatie van of misbruik van (de toegang tot) informatie;
- onverenigbare functies/bindings/activiteiten;
- strafbare feiten binnen werktijd zoals diefstal, verduistering, fraude, corruptie;
- strafbare misdragingen buiten werktijd;
- verspilling en misbruik van eigendommen;

Over 2022 zijn geen meldingen/schendingen vastgesteld.

Risicomanagement

Samen met de directie streeft het bestuur van de VNC naar een goed management van risico's en de beheersing daarvan. Voor dit moment zijn een aantal belangrijke risico's in kaart gebracht:

Onvoldoende middelen werven voor realiseren ambities

- Het werven van fondsen is als gevolg van een diverse ontwikkelingen steeds minder vanzelfsprekend. Daarnaast blijven kosten personeel en organisatie stijgen. Risico is dat niet alle activiteiten meer kunnen plaatsvinden, nog los van het ontplooiën van extra activiteiten.

- De VNC is daarom continue op zoek naar nieuwe methoden en geldbronnen en een meer zakelijke benadering van activiteiten.

Personeel

- De huidige krapte op de arbeidsmarkt maakt het lastig om aan goed personeel te komen, voor een aantal bepalende functies in de organisatie. Tegenover de commerciële en ambtelijke bedrijven en instellingen is onze salariëring onvoldoende concurrerend (door te weinig beschikbare middelen) en vormt hier ook een risico. Het gevolg kan discontinuïteit in het realiseren van zowel korte- als lange termijndoelstellingen betekenen.
- VNC is in dit kader afhankelijk van het idealisme van de medewerkers en het geven van uitdagende projecten die leiden tot snelle en concrete resultaten.

Beleidsmatige sturing door VNC

- Veel ambities van de overheid voor wat betreft landschap en natuur landen op de verkeerde plekken landen (bv zonneparken, of invulling van de woningbehoefte, delfstoffenwinning etc). Om hier goed in te sturen beschikt de VNC over te weinig middelen en mankracht. Denk vooral aan kostbaar juridisch advies.
- Dit risico is direct gerelateerd aan de twee eerder genoemde risico's: middelen en personeel.

Mogelijk gemaakt door

De projecten en activiteiten van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap werden in 2021 mede mogelijk gemaakt door donaties van:

- Nationale Postcode Loterij
- Contributie van de leden
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Stichting Doelwijk
- Dinamofonds
- Ars Donandi

2.2 Stichting de Landschapswacht

Statutaire doelstelling Stichting de Landschapswacht

1. De stichting heeft ten doel:

- a. het behoud van cultuurhistorische landschapselementen als onderdeel van het cultureel erfgoed en als inspiratiebron voor herstel van oude en inrichting van nieuwe landschappen;
- b. voorlichting, aanplant, beheer, herstel en bescherming van cultuurhistorische landschapselementen zoals (vlecht)heggen, hagen en houtwallen, binnen en buiten de bebouwde kom in geheel Nederland;
- c. eigenaren en beheerders wijzen op hun verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van het cultuurhistorisch landschap;
- d. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

2. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken met:

- subsidies, giften, legaten, erfstellingen, inkomsten uit vermogen en opbrengsten uit uitgevoerde werkopdrachten en alle verdere wettige middelen. Dit alles in de ruimste zin van het woord.

Samenstelling bestuur

Jaap Dirkmaat (voorzitter)

Relevante nevenfunctie(s)

Directeur Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Voorzitter Stichting Das&Boom

Bestuurslid Stichting wAarde

Bestuurslid Coöperatieve Vereniging Deltaplan

Landschap U.A.

Lid Urgenda

Lid Stedelijk Netwerk Nijmegen

Valentijn te Plate (secretaris/penningmeester)

Penningmeester Stichting Landschapskapitaal

Penningmeester Coöperatieve Vereniging Deltaplan

Landschap U.A.

2.3 Stichting Das&Boom

Statutaire doelstelling Stichting Das&Boom

1. De stichting heeft ten doel:

- a. de gunstige staat van instandhouding van planten en diersoorten op Nederlands grondgebied, door de bescherming en het behoud van bedreigde soorten dieren en planten en hun leefgebieden en of trekroutes, overwintering of broed- en ruigebieden, overeenkomstig internationale verdragen, richtlijnen en conventies voor zover Nederland daarin een verdragsluitende partij is en of verplichtingen is aangegaan, mede in het belang van het totale leefmilieu, zulks met name ook in het belang van de mens, zich hierbij mede beroepend op art. 21 van de Grondwet. Bij wijze van voorbeeld en derhalve geenszins limitatief bedoeld gaat het daarbij meer specifiek om bedreigde plant- en diersoorten zoals korenwolf, geelbuikvuurpad, korhoen, otter, das, hazelmuis en leefgebieden van deze dieren, aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur, Ecologische Verbindingszone, Natura 2000-gebied of Beschermd Natuurmonument;
- b. het ondersteunen van de doelstelling en werkzaamheden van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, inschrijfnummer Kamer van Koophandel Centraal Gelderland 40 14 52 91, met activiteiten en overige (financiële) middelen;
- c. het beschermen van gelijksoortige belangen, zoals hiervoor onder a. en b. bedoeld, van andere (rechts)personen;
- d. hulpbehoevende dassen, die door ziekte, verwonding of verwezing, door direct of indirect menselijk handelen of nalaten tijdelijk niet zelfstandig in de vrije natuur kunnen overleven, tijdelijk op te vangen, te verzorgen en te revalideren. De opvang bij de stichting is gericht op een zo spoedig mogelijke terugkeer van de dieren naar de natuur, waarbij zoveel mogelijk wordt voorkomen dat dieren onnodige stress ervaren of letsel oplopen. De opvang is zodanig dat een dier zoveel mogelijk zijn soorteigen gedrag kan blijven vertonen na terugkeer naar de natuur. De stichting bevordert zinvolle hulp aan dassen op een zo terughoudend mogelijke manier. Bovendien tracht de stichting onoordeelkundig ingrijpen in natuurlijke processen zoveel mogelijk te voorkomen middels een proactief voorlichtingsbeleid, speciaal gericht op personen en organisaties die geconfronteerd (kunnen) worden met dassen die mogelijk hulpbehoevend zijn.
- e. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

2. Zij tracht dit doel onder meer te bereiken door:

- a. het kritisch volgen van overheden bij hun beleid met betrekking tot het in artikel 1 genoemde, zo nodig door middel van gerechtelijke procedures;
- b. ter bescherming van soorten het discreet hanteren van publicaties/informatie en een beperkt ijveren voor openbaarheid van gegevens zover dit op directe wijze in dienst kan staan van het behoud van de in dit artikel genoemde diersoorten, flora en vegetatie;
- c. het adviseren van overheden en derden bij hun ruimtelijke ordeningsbeleid op beleidsmatig- en beheergericht onderzoekskundig niveau;
- d. het verzorgen van voorlichting en educatie;
- e. publicaties (o.a. in de vorm van een Jaarverslag en Kwartaalverslagen);
- f. het uitvoeren van beheer- en beschermingsgericht (veld)onderzoek;
- g. eigen beheer van burchten en biotopen door middel van, indien noodzakelijk, aankoop en beheer(werkzaamheden);
- h. het ijveren naar een betere juridische status van de in artikel 1 genoemde diersoorten, flora en vegetatie, alsmede hun leefmilieus;
- i. het houden van vergaderingen en bijeenkomsten;
- j. samenwerking met instellingen, verenigingen, overheidsinstanties en deskundigen, die een gelijk of verwant doel nastreven, steun aan initiatieven ter bescherming van de in artikel 1 genoemde diersoorten, flora en vegetatie, alsmede hun (potentiële) leefmilieus en habitats;
- k. toezien op een actief beleid en het verrichten van werkzaamheden op het vlak van opvang en herintroductie van de in artikel 1 genoemde diersoorten en plantensoorten, ter herstel en versterking van de inheemse populatie, voor zover Nederland ten aanzien van deze soorten verplichtingen is aangegaan en de gunstige staat van instandhouding niet of gebrekkig heeft weten te handhaven;
- l. werven van financiële middelen, verkregen uit het verrichten van betaalde opdrachten en uit andere baten, zoals erfstellingen, legaten, lastbevoordelingen, schenkingen, donaties en subsidies.

Samenstelling bestuur

Jaap Dirkmaat (voorzitter)

Relevante nevenfunctie(s)

Directeur Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Voorzitter Stichting Landschapswacht

Bestuurslid Stichting wAarde

Lid Urgenda

Lid Stedelijk Netwerk Nijmegen

Bestuurslid Coöperatieve Vereniging Deltaplan

Landschap U.A

Wiel Tonies (secretaris) *

Robbert Hijdra (penningmeester)

Lid van de Raad voor Advies van 'Wallaart & Kusse
Public Affairs'

Bestuurslid Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

** Op 13 februari 2023 is Wiel Tonies plotseling overleden. Wiel was een goede vriend van onze vereniging, en we kenden hem al tientallen jaren. In die tijd is hij bestuurslid geweest van de VNC, en was dat de afgelopen jaren van Stichting Das&Boom. Functies die hij tot het laatst toe met veel toewijding en bevlogenheid vervulde.*

De projecten en activiteiten van Das&Boom werden in 2022 mogelijk gemaakt door:

- Inzet van vrijwilligers
- Betaalde adviesopdrachten
- Stichting Dierenlot
- Vriendenloterij

3. VOORLICHTING, FONDSENWERVING EN LEDEN

3.1 Landschapmuseum

Het Landschapmuseum biedt belangrijke ondersteuning bij het creëren van draagvlak voor de doelstellingen van de VNC. Het wordt veelvuldig bezocht door leden van de VNC en andere geïnteresseerden. Daarnaast bezoeken ook doelgroepen als agrariërs, ambtenaren en politici, natuurbeheerders en studenten van universiteiten en voortgezet onderwijs het centrum. Door middel van voorlichting en educatie komen de bezoekers aan de weet waar in hun eigen omgeving nog oude gave cultuurlandschappen zijn (en waar ze zijn verdwenen). Ook kunnen zij er ideeën opdoen over toekomstmogelijkheden voor het landschap.

Na enkele jaren van (gedeeltelijke) sluiting vanwege de corona-pandemie, was het Landschapmuseum in 2022 weer normaal geopend, elke woensdag en zondag, van april tot november.

3.2 Fondsenwerving

Bij de fondsenwerving hanteert de VNC de gedragscodes van het VFI. De fondsenwerving is als volgt onderverdeeld:

- 1 individuele werving
- 2 werving via media
- 3 aantrekken sponsors en donoren

De besteding van de geworven gelden is conform de doelstelling van de VNC. Het beleid met betrekking tot fondsenwerving is dat niet meer dan 25% van deze fondsen wordt besteed aan de werving van nieuwe fondsen. De VNC streeft erna dit percentage onder de 10% te houden. Voor 2021 is dit percentage 0,6%.

3.3 Leden

Op 1 januari 2022 telde de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap 2.917 leden. Op 31 december 2022 was dit aantal licht gedaald naar 2.873.

De opbrengst van de Zomeractie 2022 was bestemd voor ICT-investeringen. De Herfstactie stond in het kader van het graftenproject: bescherming, onderhoud en nieuwe aanleg van graften. De Kerstactie 2022 stond in het teken van onze extra inzet voor verwezenlijking van het Aanvalsplan Landschap.

Het kwartaalblad *Landschappelijk* verscheen in het verslagjaar viermaal.

4. PROJECTEN/PROGRAMMA'S VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP

4.1 BELEIDSBEINVLOEDING

DE SLAG OM DE RUIMTE; DE UITDAGING VOOR KOMENDE JAREN

Allerwegen wordt onze resterende ruimte meervoudig geclaimd: een miljoen woningen waarvoor in eigen land delfstoffen gewonnen moeten worden (zand, klei, grint en kalk), tienduizenden hectares zonneparken en windmolens, een Bossenstrategie en een Aanvalsplan Landschapselementen. Deze ruimtelijke opgaves zijn helaas verdeeld over meerdere ministeries en de druk om snel te handelen lijkt het te winnen van de zorgvuldigheid. De steeds alarmerender klimaatrapporten nopen tot haast en geven weinig ruimte voor nuancering. Een overkoepelende visie ontbreekt.

De ingrepen voor woningbouw, zonneparken en nieuw bos zullen bij elkaar een kleine 500.000 hectare ruimte in beslag nemen. Verkeerde keuzes gaan natuur en landschap bedreigen. Wetende dat Nederland ruim twee miljoen hectare agrarisch terrein telt, betekent dat dat bij verkeerde keuzes bijna een kwart van het boerenland zal verdwijnen.

Dit raakt de kern van de missie van de VNC, en heeft grote invloed op de beleidsmatige activiteiten van de VNC

Bossenstrategie

In 2020 heeft het Rijk in samenwerking met de provincies de bossenstrategie gepresenteerd. Er is een ambitie uitgesproken om 15.000 hectare bosuitbreiding binnen Natuurnetwerk Nederland en 19.000 buiten Natuurnetwerk Nederland te realiseren. De VNC heeft kennisgenomen van de bossenstrategie en maakt zich grote zorgen dat bosaanplant grotendeels gaat plaatsvinden in natuurgebieden en waardevolle cultuurlandschappen, waardoor de bestaande natuur en cultuurhistorische waarden verloren gaan. De VNC heeft in 2021 gesprekken gevoerd met Staatsbosbeheer om onze bezwaren kenbaar te maken. Met als resultaat dat 'gevoelige' locaties - lees: plannen voor bosaanplant in waardevolle landschappen - vooraf met de VNC worden besproken.

De VNC blijft van mening dat de ambitie voor bosuitbreiding het beste gerealiseerd kan worden buiten het NNN en dat de aanplant van landschapselementen daar een belangrijke bijdrage aan kan leveren

Energietransitie en cultuurlandschap

De Energietransitie (plaatsing zonneparken/windmolens) vroeg in 2022 extra inzet. Wereldwijd, en dus ook in Nederland, wordt gewerkt in de richting van een energietransitie, die de catastrofale effecten van de gaande zijnde klimaatsverandering nog moet kunnen keren. Dit gebeurt jammerlijk genoeg niet met alle macht en kracht. En zeker niet efficiënt en gecoördineerd. De uitvoering van de energietransitie is verdeeld over gemeentes die allemaal energie op moeten wekken met behulp van vooral wind en zon. Er is echter niet voor gekozen om parken te concentreren en meervoudig ruimtegebruik toe te passen – zoals bijvoorbeeld door voedselproductie onder zonnepanelen – waar wel succesvolle proeven van zijn.

Het landschap betaalt nu de rekening. Doordat overheden geen visie en zelfwerkzaamheid hebben en weigeren daadkrachtig in te grijpen en te sturen, helpen ze graag elk plan van derden uit de markt mee realiseren, ook al gaat dat ten koste van bossen, natuurgebieden, cultuurlandschappen en bedreigde dieren.

Zonneparken op landbouwgrond, in het bijzonder in waardevolle landschappen, stuiten bij VNC op principiële bezwaren. Mocht dit toch onvermijdelijk zijn, dan zou de VNC moeiteloos vele locaties landbouwgebied kunnen aangeven, waar nauwelijks tot geen kwaliteiten zijn op het gebied van biodiversiteit of landschappelijke waarde.

Echter, afgelopen jaar moest de bittere constatering getrokken worden dat geen enkele politieke partij, noch in de kamer, noch in het provinciale of gemeentebestuur, waardevolle beschermde gebieden met een status bij voorbaat willen ontzien. Daardoor wordt zelfs openlijk nagedacht over zonneparken en windmolens op het centraal Veluws natuurgebied, in beekdalen, stuwwallen, Ecologische Hoofdstructuur, Nationale Parken, Nationale Landschappen, Natura 2000 gebieden of gebieden direct daaraan grenzend.

Sinds 2021 werkt de VNC, onder strenge voorwaarden, mee aan een pilot project: Millingen aan de Rijn. Een belangrijke voorwaarde is dat het park voor 50 procent uit natuur zal bestaan. In 2022 heeft de VNC het landschappelijk inrichtingsplan voor het zonnepark gemaakt. Bij het opstellen van het plan heeft de VNC zich laten adviseren door onafhankelijke ecologen en is ook rekening gehouden met de wensen van direct omwonende. Binnen het plan wordt 50 hectare natuur ontwikkeld rondom enkele zonnevelden met een totale oppervlakte van 50 hectare. De beoogde natuur bestaat uit bloemrijke weides, akkers en boomgaarden, omzoomd met hagen. Het eerste kwartaal van 2023 zal het plan in procedure gaan.

Aanvalsplan landschapselementen

De aanleg van nieuwe landschapselementen is ook opgenomen als doelstelling binnen de bossenstrategie. In dit kader heeft toenmalig minister Schouten opdracht gegeven aan de partners van het deltaplan biodiversiteit om hier uitwerking aan te geven door een aanvalsplan landschapselementen op te stellen. De VNC heeft hier aan meegeschreven en het plan vertoont dan ook grote gelijkenissen met het in 2005 door VNC opgestelde Deltaplan voor het Landschap. Het doel is de realisatie van 10 procent groenblauwe dooradering in het landelijk gebied. De VNC is eind 2021 samen met andere partners gestart met de verdere uitwerking van het aanvalsplan. In de zomer is het plan afgerond en aangeboden aan Minister van der Wal. Financiering van het plan blijft een heikel punt en is nog niet toegezegd.

Vanuit het transitiefonds en via het Nationaal Programma Landelijk (NPLG) gebied is 25 miljard beschikbaar. Het doel van het NPLG is om de te behalen doelen op het gebied van natuur, stikstof, water, bodem en klimaat gezamenlijk en in samenhang aan te pakken. De VNC heeft zich samen met partners van het deltaplan biodiversiteit ervoor ingezet om overheden te overtuigen om een aanzienlijk deel van de middelen in te zetten voor de groen blauwe dooradering. Uiteindelijk is de 10 procent groen blauwe dooradering als richtinggevende doelstelling voor 2050 en als structurerende keuze verankerd in het NPLG. Dit betekent echter niet dat de financiering en uitvoering geregeld is.

Naast publieke financiering heeft de VNC het belang van een ‘open ruimte heffing’ benadrukt en ervoor gezorgd dat het is opgenomen binnen het aanvalsplan. Met de steeds schaarser wordende ruimte is het te billijken om iedere aantasting van de open ruimte (zoals nieuwe bedrijventerreinen, woningbouw, infrastructurele ontwikkelingen en zonneparken), te belasten met een heffing. Zo ontstaat er een financiële geldstroom die benut dient te worden om het resterende landschap groen blauw te dooraderen.

De VNC zal ook in 2023 actief blijven deelnemen in werkgroepen van het aanvalsplan landschap om het plan uitvoeringsgereed te maken.

4.2 LANDSCHAPHERSTEL

In 2022 heeft de VNC grote én kleine landschapsherstelprojecten uitgevoerd. Enkele honderden kilometers heggen, houtwallen en hoogstamboomgaarden zijn gerestaureerd, aangelegd of onderhouden. Hieronder een overzicht van uitgevoerde projecten.

Koningsven

Gelegen aan het natuurontwikkelingsproject Koningsven heeft de VNC in 2021 een kleinschalig cultuurlandschap aangelegd. Er is circa 465 meter houtwal, 1.425 meter heg met overstaanders en 3 stuks poelen aangelegd. In 2022 is de VNC verder gegaan met het vervolg van het project. Naast en in de buurt van het Koningsven is nog 3050 meter heg met overstaanders, 4 poelen, 1350 meter houtwal en 90 knotbomen aangelegd.

Aanleg struweelhagen op pachtgronden van OBG (Oud Burgeren Gasthuis) in Niftrik

Op gronden van OBG in Niftrik bij Wijchen is 4 km struweelhaag aangeplant. De hagen zijn ook uitgerasterd.

Aanleg dassencompensatiegebied Huurlingsedam

Aan De Huurlingsedam in Wijchen is een groot dassencompensatiegebied aangelegd in verband met uitbreiding van een nieuwbouwwijk waarbij leefgebied van de das verloren ging. In totaal is in 2022 1.100 m knip-/scheerhaag, 1.900m m struweelhaag, 210 m houtwal, 0,3 ha bos en 2 amfibieënpoelen aangelegd. Alle landschapselementen zijn ook uitgerasterd.

Project Ooijpolder/Groesbeek

In de Ooijpolder is de VNC bezig met het reguliere beheer van de aangelegde landschapselementen. Ook in Groesbeek voert de VNC bij diverse eigenaren het beheer uit. Totaal beheert de VNC hier ongeveer 10 km aan landschapselementen.

Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten

Voor Staatsbosbeheer (SBB) beheren we de heggen in en rondom Overasselt en Balgoij. Het gaat hier in totaal om 18 kilometer aan heggen. Ook de hagen op de Duivelsberg (Berg en Dal) worden in opdracht van SBB onderhouden. Door de goede samenwerking met SBB wordt de groenploeg steeds vaker gevraagd bij de uitvoering van onderhouds- en aanlegwerkzaamheden van landschapselementen.

Ook voor Natuurmonumenten onderhouden we jaarlijks 6 kilometer heggen op en rond de Sint Jansberg (Noord-Limburg) en het gebied De Banen.

Beheer gemeenten in het Maasheggengebied

Voor de gemeenten Land van Cuijk, Heumen, Mook en Middelaar en Gennep onderhoudt de groenploeg jaarlijks de heggen. Het gaat hierbij om zo'n 45 km. Ook wordt de VNC gevraagd bij herstelwerkzaamheden aan deze heggen zoals het inboeten van gaten of het verwijderen van overwoekeraars.

Collectief Deltaplan Landschap

De VNC voert het beheer uit van de hagen van het collectief Deltaplan Landschap. Inmiddels gaat dit om ruim 50 km aan struweel- en knipscheerheggen.

SBB Maasheggen

Sinds 2018 voert de VNC het beheer uit aan de heggen van SBB in het Maasheggengebied die jaarlijks gesnoeid worden. In totaal gaat het hier om zo'n 20 km. In 2021 heeft de VNC tevens het onderhoud verricht aan 102 knotbomen in het gebied.

Mook en Middelaar

Als concrete navolging op de door de VNC in 2018 geschreven Maasheggenvisie voor de gemeente Mook en Middelaar, heeft de VNC in 2019 de opdracht van de gemeente gekregen om een uitvoeringsprogramma voor het jaar 2019/2020/2021 op te stellen om de bestaande heggenstructuur in de gemeente Mook en Middelaar te verbeteren. De gemeente heeft hiervoor 12.500 euro beschikbaar gesteld. Echter het beschikbaar gestelde budget was ontoereikend om de ambities van de VNC te realiseren. De VNC heeft cofinanciering kunnen regelen vanuit een subsidie van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Het totale budget maakt het mogelijk om verschillende gewenste herstelplannen uit te voeren. De uitvoering van het laatste herstelprojecten stond gepland voor 2021-2022. Hiervoor moest de gemeente Mook en Middelaar op enkele locaties haar gemeentelijk eigendom terugvorderen. Dit heeft vertraging opgelopen, waardoor de aanplant nu gepland staat voor 2023.

Gennep buiten

De gemeente Gennep heeft sinds 2018 het Fonds Kwaliteitsverbetering Buitengebied. Dit houdt in dat deelnemers die in de gemeente Gennep wonen zich kunnen aanmelden voor het landschappelijk inrichten van hun perceel in het buitengebied. In 2022 heeft de VNC ruim 500m heg aangeplant en diverse hoogstamfruitbomen aangelegd. Ook zijn weer enkele landhekken geplaatst. Voor 2023 wordt deze regeling verder voort gezet.

Compensatie voor dassenverhuizing in Roermond

Ter compensatie van de bouw van de woonwijk Neeldervelt bij Roermond heeft de VNC in opdracht van de projectontwikkelaar 525 m meidoornhaag, 35 hoogstamfruitbomen en 250 st. bosplantsoen geplant. Er is puin en zwerfvuil geruimd en overbodige rasters zijn verwijderd. Het terrein is ingezaaid met een graskruidmengsel. In 2022 zijn meidoornhagen vrij gemaaid van braam.

Verder heeft de VNC aan overzijde van de provinciale weg N280 een compensatiegebied ingericht naar aanleiding van een dassenverhuizing aldaar. Na de succesvol uitgevoerde verhuizing door Das&Boom is het gebied door de VNC in samenwerking Das&Boom ingericht. In totaal is er 2100 meter struweelhaag, 1800 meter knip- en scheerhaag en 15 hoogstamfruitbomen aangeplant. De VNC voerde ook in 2022 het beheer hiervan uit.

Compensatiegebied Nistelrode

Het gebied rondom de golfbaan Nistelrode is een belangrijk dassenleefgebied. Ter compensatie van de uitbreiding van de golfbaan heeft de VNC met middelen van de golfbaan een perceel van ruim 2 ha aangekocht. Deze is omgevormd naar natuur en ingericht met 500 m houtwallen en 550 m aan faunaranden. Daarnaast is het perceel ingezaaid met een graskruidenmengsel en wordt het als zodanig jaarlijks beheerd door de VNC.

Erpewaai

Na aanleg in 2016 voert de VNC het beheer uit van de landschapselementen op landgoed Erpewaai bij Heumen. Het gaat hierbij om 2.100 meter knip- scheerheg, 240 meter struweelheg, 100 laanbomen, 50 hoogstamfruitbomen en 200 meter houtwal.

In 2021 heeft de VNC i.s.m. de bosgroepen een kwaliteitsimpuls uitgevoerd voor 1,8 ha graslandperceel. 3 percelen zijn gefreesd en vervolgens is er kruidenrijk maaisel op de percelen gebracht.

In 2022 zijn de resultaten gemonitord, met voor de VNC een prachtig resultaat. Van de 40 pilotlocaties in Gelderland voor kwaliteitsimpuls natuugrasland stond deze locatie op plek 1.

Gemeente Nijmegen

Afgelopen jaren zijn in opdracht van de gemeente Nijmegen diverse opdrachten uitgevoerd: landschapsinrichting nabij de Elshof, aanleg houtwallen en boomgaarden in percelen langs de Postweg, en aan de Streekweg in Nijmegen is een deel van een populierenbos omgevormd tot een geschikt leefgebied voor dassen. De VNC verzorgt langs de Postweg en tegenover de Mc Donalds in Malden (langs de Postweg in samenwerking met de agrarische natuurvereniging De Ploegdriever) het jaarlijkse beheer van deze projecten.

Onderhoud landgoederen Hof te Dieren, Middachten, Jagershuis en Mulra.

De VNC onderhoudt hier elk jaar 12 km heg.

Divers

Naast bovengenoemde werkzaamheden voeren wij diverse anderen projecten/werkzaamheden uit. Zo onderhoudt de VNC ieder jaar ruim 25 km aan hagen bij diverse eigenaren waaronder langs de Meerwijkselaan, Postweg en Oude Kleefsebaan in Berg en Dal en de Stichting Maasheggen Balgoy. Verder zijn er diverse landschapswerken uitgevoerd voor o.a. de gemeenten Ede en Heumen, Geldersch Landschap, particulieren en bedrijven. Ook het demonstratiegebied Palland, onderdeel van het Landschapmuseum van de VNC, wordt jaarlijks onderhouden.

4.3 COLLECTIEF DELTAPLAN LANDSCHAP

In 2015 is als enige landelijke collectief naast de 39 regionale collectieven De Coöperatieve Vereniging Deltaplan Landschap U.A. opgericht door Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut. Waar de regionale collectieven vooral een organisatorische rol aannemen, proberen we als landelijk collectief met onze kennisachtergrond grotere natuur- en landschapswinsten na te streven.

De VNC geeft in opdracht van het collectief invulling aan het projectmanagement en overheadstaken van het collectief. Tevens verzorgt ze in het Maasheggengebied beheerstaken.

In 2021 is het collectief een samenwerking gestart met Stichting Twickel. Het collectief heeft een beschikking gekregen voor het project BOER-EN-LAND-GOED, in het kader van de POP3 Regeling Pilots toekomstbestendige landbouw nieuw GLB/GLB Pilots toekomstbestendig boeren.

In dit project worden diverse landschapselementen aangelegd, zoals houtwallen, singels, (struweel)hagen. Daarnaast zullen biodiversiteitsbevorderende maatregelen worden genomen, zoals aanleg van kruidenrijke grasranden en vogelakkers. Uitvoering zal plaatsvinden op de gronden van Stichting Twickel. Totaal wordt 18.000 m heg, 6.000 m singels, 2.500 m houtwal en 34 hectare aan kruidenstroken en vogelakkers aangelegd.

In 2022 heeft de VNC verschillende projectonderdelen verzorgd, zoals het opstellen van gebiedsplannen, bedrijfsplannen en schrijven van landschapsvisies tot het organiseren van bijeenkomsten met als doel kennisdeling.

In 2022 zijn al de eerste 1,4 kilometer houtwal, 11,3 kilometer struweelhaag en 5,7 kilometer houtsingel aangelegd. Komend jaar worden de resterende elementen gerealiseerd.

4.4 PROGRAMMA MAASHEGGEN

Een belangrijk focusgebied van onze vereniging is de Maasheggen. Ons oudste cultuurlandschap en grootste hagenlandschap. Tijdens het Goed Geld Gala 2016 heeft de vereniging een prachtige bijdrage uit de extra trekking mogen ontvangen van de Postcodeloterij om een van onze oudste cultuurlandschappen en grootste aaneengesloten heggenlandschappen te redden. In combinatie met het agrarisch natuurbeheer, wat het mede door de VNC opgerichte Collectief Deltaplan Landschap in de Maasheggen mag uitvoeren, is een goede basis gelegd voor een opknappbeurt van het gebied.

Extra project postcodeloterij

In 2016 heeft VNC een donatie ontvangen van de Nationale Postcodeloterij om ons oudste cultuurlandschap de Maasheggen te redden. VNC heeft het doel om de Maasheggen te beschermen, te herstellen en te ontwikkelen en hanteert met ondersteuning van het loterijgeld hiervoor verschillende strategieën. In 2022 kon het laatste aankooptraject van een strategisch belangrijke grondpositie van 6 hectare worden afgerond. Op deze locatie is ook het heggennetwerk hersteld. Aangekochte gronden zijn in 2022 omgezet naar natuur. De gronden worden, gezien het bijzondere karakter van deze activa binnen de doelstelling van de vereniging, na aankoop tot op €1 afgeschreven. Ze bezitten geen economische waarde meer, en de VNC wil de gronden niet meer verkopen.

Het meerjarige project is nu afgerond. Totaal kon 13,5 hectare grond worden aangekocht op strategische locaties. Deze gronden zijn weer ingericht met een lengte van ruim 4,5 km aan

heggen. Er resteert nog budget om 20 jaar het beheer van de nieuwe heggen te kunnen doen.

Gedurende het project is succesvol de Unesco procedure doorlopen: het Maasheggen gebied is nu officieel benoemd tot **UNESCO-biosfeergebied**.

Vanuit de bijdrage van de Postcodeloterij zal de komende periode als laatste nog ontwikkeling van een maasheggenboek verder vorm krijgen en resulteren in publicatie. En zal de komende 20 jaar het beheer van de nieuw aangelegde heggenstructuur op de aangekochte gronden nog uitgevoerd worden.

Beheer gemeenten Maasheggen

De verschillende Brabantse en Limburgse maasheggengemeenten schakelen tegenwoordig de groenploeg van de VNC in voor het beheer van de heggen op gemeentegronden. In 2022 is dit gedaan voor de gemeente Land van Cuijk, gemeente Mook en Middelaar, gemeente Bergen en gemeente Gennep en Staatsbosbeheer. Circa 120 kilometer heggen worden op deze wijze kwalitatief en met een optimale biodiversiteitsdoelstelling beheerd.

Collectief Deltaplan Landschap

De VNC heeft in opdracht van het collectief in 2022 voor het agrarisch natuurbeheer invulling gegeven aan het kwaliteitshandboek, contractvorming en contractbeheer en ecologische monitoring.

- In totaal wordt er jaarlijks 50 kilometer maasheg beheerd.
- Daarnaast hebben we de kennis van de werkgroep grauwe kiekendief en van de boeren uit de Maasheggen gecombineerd om een eigen versie van een vogelakker te maken. Deze meerjarige vogelakkers worden geploegd, gezaaid en geoogst door deelnemers van het collectief, onder regie van de veldcoördinator. Een “maasheggen-vogelakker” bestaat afwisselend uit stroken luzerne en stroken kruidenrijk mengsel. Deze zijn geoptimaliseerd voor de geelgors en de patrijs.
- *Biodiversiteit* : Verder zijn in de Maasheggen afgelopen jaren verschillende maatregelen genomen ten behoeve van de biodiversiteit. Dit is gefinancierd vanuit de niet-productieve investeringen voor weide- en akkervogels. Zo is afgelopen jaren 3 kilometer aan gaten in heggen hersteld en 1 kilometer nieuwe maasheg aangeplant. Ook is gezorgd voor ruim twee hectare kruidenrijke bloemenranden bij enthousiaste deelnemers van het Collectief Deltaplan Landschap, en zijn circa 100 nestkasten verspreid over het maasheggengebied opgehangen voor de ringmus. Tot slotte zijn tientallen bijenheuvels aangelegd. Deze zijn ontworpen voor de solitaire bijen. In 2022 is het project afgerond.
- In 2022 is het nieuwe gebiedsplan van het collectief ontwikkeld, in het kader van de volgende periode ANLB 2023-2028. Het collectief krijgt beschikking over meer budget, en meer hectares voor beheer.

Poelen.nu

Zomer 2019 is het project Poelen.nu van start gegaan. Poelen vormen onmisbare landschapselementen voor amfibieën in het agrarische cultuurlandschap. Helaas zijn er veel te veel voorbeelden van poelen die door slechte aanleg of slecht onderhoud ongeschikt zijn

voor amfibieën — zoals de kamsalamander — en planten. Dankzij een subsidie ten behoeve van biodiversiteit van de Provincie Noord-Brabant, is dit project mogelijk geworden. De VNC werkt in het project samen met RAVON, FLORON, EIS Kenniscentrum Insecten, de Vlinderstichting, Staatsbosbeheer en Het Brabants Landschap. Dit poelenproject richt zich op het herstel van 28 amfibieënpoolen in de Maasheggen en er worden maar liefst 35 nieuwe poelen aangelegd. Ook zijn al 120 poelen van Staatsbosbeheer door RAVON geïnventariseerd op de kwaliteit voor amfibieën en planten.

Buiten de reservaten van Staatsbosbeheer is het cruciaal om tussen de verschillende poelen een verbinding te maken. Dit doet men door op strategische plekken nieuwe poelen te graven bij boeren en particulieren. In deze agrarische zones worden twaalf nieuwe poelen aangelegd en drie bestaande poelen opgeknapt. De VNC verzorgt de coördinatie, de aanleg en de vergunningen. De boeren krijgen een compensatie als de VNC een poel op hun grond aanlegt. Ook op de eigen gronden van de VNC, aangekocht met de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, zullen 13 nieuwe poelen worden aangelegd. De groenploeg van de VNC zal ingezet worden bij de aanleg en het beheer van de poelen.

In totaal zijn er al 120 poelen beoordeeld, 1 poel aangelegd en 17 poelen opgeknapt. De uitdaging bij dit project is helaas een langdurige ambtelijke vergunningprocedure, ook met bijkomende kosten. Mede hierdoor heeft het project een jaar uitstel gekregen. In de loop van 2023 wordt duidelijk wat van de ambitie van aan te leggen poelen vergunningstechnisch mogelijk wordt en uitgevoerd kan worden.

4.5 ICOONLANDSCHAPPEN

De VNC is in 2018 begonnen met een nieuwe campagne: Icoonlandschappen. Grote delen van onze soms duizenden jaren oude natuurrijke agrarische cultuurlandschappen zijn reeds verdwenen door ruilverkaveling, wegeaanleg, delfstofwinning, toevoeging chemie in de landbouw, intensivering en schaalvergroting van de landbouw, en verstedelijking.

Gelukkig zijn er ook gebieden die desondanks overeind zijn gebleven en hun cultuurlandschappelijke en -historische waarden hebben weten te behouden. Landschappen die vertellen hoe mooi, rijk en inspirerend ons land kan zijn, waar de geschiedenis nog zichtbaar is en waar wilde flora en fauna bewaard zijn gebleven. Gebieden die als zodanig een nationale voorbeeldfunctie hebben en van een onomstreden iconische waarde zijn voor het Nederlandse cultuurlandschap, ofte wel: Icoonlandschappen.

Het is de hoogste tijd om deze landschappen te belonen met de waardering die zij verdienen. Een onderscheiding die een buitengewoon compliment geeft aan de bewoners van zo'n gebied en deze zodoende voorziet van een waardering met nationale uitstraling. Een erkenning waardoor iedereen in Nederland weet waar deze icoonwaardige cultuurlandschappen liggen.

In 2022 vond de bekendmaking van het derde icoonlandschap van Nederland plaats. Tijdens een feestelijke bijeenkomst op woensdagmiddag 24 augustus is het Gelderse natuurgebied het Aaltense Goor uitgeroepen tot het nieuwste Icoonlandschap van Nederland. Na Noorbeek (Zuid-Limburg) en de Hoge Berg op Texel is het Aaltense Goor het derde gebied dat dit predicaat draagt. De onthulling

vond plaats in het Aaltense Goor zelf, en was georganiseerd door de VNC en Staatsbosbeheer, eigenaar en beheerder van het gebied.

4.6 LANDSCHAPSADVIES

De VNC heeft in 2022 aan diverse landschapsadviezen gewerkt. Hieronder een weergaven van enkele adviezen.

Landschapsadviesproject ‘het Buitenland van Rhoon’

Net als afgelopen jaren heeft de VNC gewerkt aan het landschapsadviesproject ‘het Buitenland van Rhoon’. Ter compensatie van de aanleg van de Tweede Maasvlakte, moet in Rhoon een natuur- en recreatiegebied van 600 ha ontwikkeld worden. In 2013 heeft VNC, in samenwerking met het Louis Bolk Instituut (LBI) en de Werkgroep Grauwe Kiekendief, een plan geschreven voor dit gebied, gericht op hoogwaardige akkernatuur, behoud en herstel van cultuurhistorie en passende recreatie. Begin 2018 is door de VNC het streefbeeld gepresenteerd: het gezamenlijk toekomstbeeld voor het Buitenland van Rhoon en vormt de basis voor de uitvoer van de maatregelen. In juli 2018 is de gebiedscoöperatie opgericht. In de coöperatie zitten boeren, natuurorganisaties, recreatieondernemers en alle anderen die een bijdrage willen leveren aan de ontwikkeling van het gebied. De centrale doelstelling van de coöperatie is het realiseren van het Streefbeeld. In 2019 hebben het LBI en de VNC een consortium gevormd, samen met Natuurbalans, SOVON, Delphy en de WUR.

In 2022 heeft de VNC vanuit dit consortium geholpen bij het voorbereiden en begeleiden van de aanleg van ruim 10 km natuurvriendelijke oevers. Dit grote en uitdagende project zal naar verwachting een grote impuls geven aan het gebied. De natuurvriendelijke oevers die enkele jaren geleden al zijn aangelegd, liggen er prachtig bij en zijn door het gebruik van bloemrijk hooi uit Oostvoorne inmiddels rijkelijk bezaaid met bijzondere soorten zoals parnassia. Deze oevers zijn aantrekkelijk foerageergebied voor kuikens van groundbroedende vogels. Hoewel een groot deel van de nieuwe natuurvriendelijke oevers al is aangelegd, zal vanwege de natte winter een deel nog in 2023 worden vergraven.

In 2022 heeft VNC tevens de aanleg voorbereid en begeleid van twee hoogstamboomgaarden, van in totaal 135 fruit- en notenbomen en ruim 150 meter omzomende haag. Bovendien is door de VNC een beheerplan opgesteld voor de hoogstamboomgaarden in het gebied, wat er inmiddels zeven zijn. Het streefbeeld is in 2022 nader uitgewerkt in een inrichtingsplan en -kaart, waarbij de VNC ook betrokken is geweest.

In het Buitenland van Rhoon werken onze collega's van de VNC nu al een aantal jaren nauw samen met Carin Laarman (Groen Adviesbureau). Mede dankzij haar jarenlange kennis en ervaring worden mooie resultaten geboekt.

Advies voor pilot project BOER-EN-LAND-GOED

Het Collectief Deltaplan Landschap heeft een beschikking gekregen voor het project BOER-EN-LAND-GOED, in het kader van de POP3 Regeling Pilots toekomstbestendige landbouw nieuw GLB/GLB Pilots toekomstbestendig boeren. Het collectief werkt hierin samen met Stichting Twickel. In dit project,

dat loopt tot en met 2023, worden op de landgoederen van Twickel tientallen kilometers aan heggen, houtwallen en kruidenranden aangelegd.

De VNC heeft in 2021 een adviesrapport opgesteld betreffende de aanleg en beheer van diverse landschapselementen op landgoed Twickel, waarbij de historische context en belang voor de biodiversiteit eveneens behandeld worden. In 2022 heeft de VNC eveneens de begeleiding verzorgd naar de vertaling van concrete uitvoeringsmaatregelen in het veld.

Landschapsadvies Van Gogh Nationaal Park

Een groen dooraderd Van Gogh Nationaal Park - Analyserapport en uitvoeringsstrategie

In de analyse fase zijn de kansen en knelpunten onderzocht om tot een groen dooraderd landschap in Van Gogh Nationaal Park te komen. De prioriteiten voor het behoud en herstel van het landschap van het gebied zijn geschetst, en er is een inventarisatie van relevante beleidslijnen met betrekking tot groene dooradering uitgevoerd.

In de uitvoeringsstrategie is verder ingegaan op de praktische implementatie van de ambities, ook door middel van een uitwerking van de plannen voor één van de uitgekozen startgebieden voor versterking en nieuwe aanleg van groene dooradering in het Van Gogh Nationaal Park.

4.7 NATUUR IN DE STRAAT

De huidige generatie kinderen dreigt te vervreemden van de natuur. Ze groeien voornamelijk op in de stad en komen in het dagelijks leven nauwelijks nog in aanraking met 'natuur'. Dit in tegenstelling tot de natuurbeschermers van nu: vaak al op jonge leeftijd kregen zij de kans hun liefde voor natuur te ontwikkelen. Zonder natuurervaringen voor kinderen in de stad zullen er in de toekomst dan ook te weinig natuurbeschermers zijn.

Meer groen en natuur in de stad zorgt voor een schonere en gezondere leefomgeving. Het draagt bij aan een gezonde ontwikkeling van kinderen, biedt recreatiemogelijkheden dicht bij huis en vergroot de aantrekkelijkheid van een stad, waarmee het tevens een gunstig effect heeft op het vestigingsklimaat voor bedrijven.

In 2022 kon na enkele jaren corona weer de jaarlijkse Gouden Zwaluw worden uitgereikt. Meer over de uitreiking van deze stimuleringsprijs leest u verderop in dit jaarverslag.

4.8 HET DIGITALE LANDSCHAPSARCHIEF

Van 2012 tot 2019 heeft de VNC geparticipeerd in de Stichting Natuurbeelden, in samenwerking met Beeld en Geluid. Daarbij lag de focus van de VNC op cultuurlandschappen met de daarbij horende natuurwaarden. Ongeveer 30 uur aan videobeelden is gemaakt door filmer Michael Sanderson – bekend van 'de Nieuwe Wildernis', waarvan ook veel 'specials' vanuit de lucht met een drone. De VNC kan rechtenvrij over deze digitale catalogus beschikken.

Daarnaast is de VNC ook zelf gestart met het vastleggen van bijzondere cultuurlandschappen. De VNC beschikt daarvoor over twee drones, waarmee bijzondere cultuurlandschappen door de seizoenen in beeld worden gebracht.

In 2022 is verder gewerkt aan het vullen van dit digitale landschapsarchief. Beelden worden frequent ingezet voor diverse projecten van de VNC, zoals het Landschapmuseum, Icoonlandschappen, en social media.

4.9 GOUDEN MISPEL EN GOUDEN ZWALUW

In 2022 konden, na enkele jaren corona, weer de jaarlijkse stimuleringsprijzen de Gouden Zwaluw en de Gouden Mispel worden uitgereikt.

Gouden Zwaluw

Op 18 juni 2022 werd de Gouden Zwaluw 2022 uitgereikt. De VNC reikt deze waarderingprijs ieder jaar uit aan personen of organisaties die iets bijzonders hebben betekend voor natuur in het stedelijk gebied.

De winnaars van de Gouden Zwaluw 2022 zijn:

Het project Guerrilla Gardeners;

Voor het niet langer afwachten tot het bovengestelde gezag het licht ziet, maar zelf ingrijpen voor een beter, groener, koeler leefklimaat.

Ecologische basisschool De Verwondering (Almere);

Voor het in contact brengen van toekomstige generaties met de natuur ter mateloze verwondering.

Dorpstuin Rozenburg;

Voor het te midden van de hardheid van industrie realiseren van een groene oase van rust, waar de bewoners van Rozenburg de vruchten van plukken.

Gouden Mispel

Vrijdag 16 december 2022 heeft de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap de Gouden Mispel 2022 uitgereikt. De Gouden Mispel is dé jaarlijkse waarderingprijs voor personen en/of organisaties die iets uitzonderlijks hebben betekend voor behoud, herstel of ontwikkeling van het Nederlands cultuurlandschap.

De winnaars van de Gouden Mispel 2022 zijn:

Stichting Hoopheggen - Een initiatief van Jantine Schinkelshoek;

Voor het bieden van hoop door met een niet te weigeren enthousiasme heggen terug te brengen in het Nederlandse landschap.

De Gelderse Toren - Ruben Ruyten

Voor het stap voor stap herstellen van het historisch landgoed en zijn bebouwing, en het door uitbreiding bewust verbinden met het IJssellandschap.

Stichting GraanGeluk - Een initiatief van Marcel van Silfhout

Voor de terugkeer van natuurrijke akkers als springlevend bewijs dat met historische kennis eerlijke ambachtelijke producten kunnen worden gemaakt.

4.10 DAS&BOOM

De stichting Das&Boom zet zich in om het maatschappelijk draagvlak voor de noodzakelijke bescherming van de das in stand te houden en te bevorderen, door middel van het geven van adviezen, voorlichting en educatie. Dit draagvlak is noodzakelijk om de huidige mate van wettelijke bescherming te kunnen continueren.

De Stichting volgt het overheidsbeleid, zo nodig door middel van het aanspannen van gerechtelijke procedures en geeft gevraagd en ongevraagd adviezen ter bevordering van een optimale bescherming van de das.

Hulpbehoevende dassen worden door Das&Boom opgevangen en op een verantwoorde wijze teruggeplaatst.

Daarnaast is Das&Boom een gespecialiseerd adviesbureau, dat door overheidsorganisaties, gemeentes, provincies, projectontwikkelaars, maar ook door collega ecologische bureaus wordt ingezet voor haar specifieke kennis en ervaring met dassen in relatie tot allerlei ruimtelijke ingrepen. Das&Boom geeft ecologische adviezen, ontwikkelt compensatieplannen bij ruimtelijke ingrepen in dassenleefgebied en ontwikkelt ontheffingsaanvragen voor de Wet natuurbescherming voor derden. Uitgangspunt daarbij is het proberen nieuwe functies (bijvoorbeeld woningbouw) te combineren met de bestaande noodzakelijke ecologische functies, dus zodanig dat de das daar middels aanpassingen van de plannen en compensatie kan blijven wonen. Wanneer dat onmogelijk blijkt en er sprake is van groot openbaar belang, voert Das&Boom dassenverhuizingen uit, meestal door de das passief te verhuizen naar een kunstburcht in het bestaande territorium. Actieve verhuizingen, waarbij dassen gevangen worden, komen steeds minder voor, onder meer omdat het vrijwel onmogelijk is nieuw geschikt leefgebied voor die dassen te vinden.

Omdat de aanwezigheid van dassen in een plangebied vaak grote consequenties heeft voor de initiatiefnemer (groter dan de aanwezigheid van andere diersoorten) en de toezichthouders (meestal de provincies) streng toezien op een correcte naleving van de wettelijke bescherming, speelt Das&Boom vaak een doorslaggevende rol bij het kunnen realiseren van projecten.

Toenemende druk op dassenpopulatie

Door de toenemende bevolking en het bijbehorende ruimtebeslag neemt het aantal interacties tussen mensen en de das toe. Dat betekent voor de nabije toekomst meer ruimtelijke ingrepen in dassenleefgebied, dus meer inzet door Das&Boom voor particulieren, bedrijven en overheden, meer dassenverhuizingen, meer schademeldingen en meer dassenslachtoffers.

Een van de grootste uitdagingen voor Das&Boom, in het huidige spanningsveld tussen mensen- en dassenbelangen, is bij de huidige lichte groei van de populatie het draagvlak voor de bescherming van de das te kunnen behouden.

Dat is noodzakelijk omdat de dassenpopulatie onder druk staat door sterke uitbreiding van menselijk activiteit in dassenleefgebied (o.a. ruimte nodig voor 900.000 nieuwe woningen, de energietransitie, afname geschikte foeragegebieden) maar ook voedselgebrek door lange droge periodes in de zomer door klimaatverandering.

Opvang Das&Boom

Das&Boom zet haar expertise in om hulpbehoevende dassen op een zo terughoudende manier te helpen en draagt deze visie uit. Dat houdt onder meer in dat bij meldingen van jonge dassen terughoudend wordt opgetreden en alleen wordt ingegrepen wanneer het zeker is dat het dier in de

natuur niet zal overleven. Bij verweesde dassen wordt geprobeerd de dieren te helpen op de kraamburcht met bijvoeracties.

Voor de opvang van hulpbehoevende dassen benut Das&Boom de kennis en faciliteiten, opgebouwd tijdens de afgelopen 40 jaar, om individuele dassenslachtoffers, zoals verkeerslachtoffers en verweesde dassen, op een zinvolle manier te kunnen helpen.

Das&Boom beschikt over een bereikbaarheidsdienst, die 24 uur per dag bereikbaar is voor het geven van informatie en advies aan hulpverlenende organisaties en dierenartsen.

Na revalidatie plaatst Das&Boom hulpbehoevende dassen weer terug in de natuur. Ook daarbij wordt de kennis van afgelopen decennia ingezet, zodat de kans op succes zo maximaal mogelijk is. Omdat het steeds lastiger wordt om een geschikte uitzetplek te vinden voor de verweesde dassen, heeft Das&Boom afgelopen twee jaar een nieuwe aanpak ontwikkeld, waarbij jonge dassen worden uitgezet op een rustige plek in bestaand leefgebied, om op een natuurlijke manier op te gaan in de bestaande populatie. Daarvoor wordt o.a. gebruikt gemaakt van de actuele veldkennis van de diverse Dassenwerkgroepen in ons land. Deze nieuwe aanpak is succesvol, en Das&Boom gaat deze aanpak verder uitrollen.

In het Opvangcentrum werden in 2022 33 dassen opgevangen: 8 volwassen dieren en 25 verweesde jonge dassen. In totaal konden 24 dassen weer teruggeplaatst worden in de natuur. De overige zijn of overleden of geëuthanaseerd.

Het Opvangcentrum draagt ook de zorg voor de twee dassen van het Landschapmuseum van de VNC, een van de weinige plaatsen waar dassen in levenden lijve te zien zijn. Dit is zeer belangrijk bij het verwerven van maatschappelijk draagvlak voor de bescherming van deze dieren, voor dassenvoorzieningen en de verbetering van het cultuurlandschap, het leefgebied van deze dieren.

Das&Boom Advies

Het adviesbureau van Das&Boom wordt steeds meer ingezet vanwege haar kennis en ervaring met dassen.

Das&Boom beschikt als enige organisatie in Nederland over een zo actueel mogelijke database van alle dassenburchten, dassenvoorzieningen en dassenslachtoffers in Nederland. Deze gegevens worden zoveel mogelijk actueel gehouden, zijn een belangrijk onderdeel van het ecologisch advieswerk van Das&Boom en worden gebruikt voor het adviseren van faunavoorzieningen op de meest gevaarlijke knelpunten voor dassen.

Bij dassenverhuizingen en compensatieplannen werkt Das&Boom nauw samen met de VNC: het streven is dat door Das&Boom geadviseerde compenserende landschapsmaatregelen door de VNC uitgevoerd en beheerd worden. Deze samenwerking is al regelmatig succesvol gebleken.

Ook in 2022 heeft de ongereguleerde aanleg van zonneparken in landbouwgebieden weer voor extra werk gezorgd. Daar waar dassen in het geding komen, probeert Das&Boom op beleidsniveau de aanleg van deze zonneparken tegen te gaan. Daar waar al een vergunning is verleend probeert Das&Boom de schade te beperken door zinvolle landschappelijke inpassingen te adviseren.

In 2022 heeft Das&Boom samen met adviesbureau Altenburg&Wymenga (voor diersoorten anders dan de das) een das vriendelijke landelijke standaard aanpak ontwikkeld voor ProRail voor de aanpak

van risicovolle dassenburchten nabij het spoor. ProRail was akkoord met de plannen van Das&Boom om de das in zijn leefgebied te laten en middels een stevig raster de dragende functie van het spoortalud te scheiden van de ecologische functies, die nodig zijn voor de das.

Er is daarvoor een pilotproject ontwikkeld voor de graafactiviteit bij het spoor in Molkwerum, waarbij de das in zijn eigen leefgebied blijft en waarbij dassen van risicovolle dassenburchten worden verhuisd naar een kunstburcht. Deze aanpak is door het RVO (beoordeeld landelijke ontheffingen Wnb) goedgekeurd. Het was de bedoeling deze plannen medio 2023 uit te voeren.

Das&Boom heeft ook voor andere (semi) overheden, adviesbureaus, projectontwikkelaars en particuliere organisaties adviezen geleverd, plannen opgesteld en uitgevoerd, onder meer voor dassenverplaatsingen i.v.m. de aanleg van hoogspanningsleidingen voor Tennet in Tilburg, Maasbracht en Veenoord, inrichtingsplannen voor diverse zonneparken, diverse (spoed) projecten voor ProRail en plannen ontwikkeld voor diverse dassenverplaatsingen in 2023 en 2024 i.v.m. de verbreding van de A2 in Limburg voor RWS.

5. FINANCIEEL VERSLAG

5.1 Financiën 2022

De volgende pagina's bieden een overzicht van de balans per 31 december 2022 uit de jaarrekening 2022 de staat van baten en lasten over 2022 uit de jaarrekening 2022 en een toelichting op de lastenverdeling 2022. De volledige jaarrekening, inclusief de hierbij afgegeven controleverklaring, is beschikbaar via het kantoor van de VNC. Als bijlage 1 van dit jaarverslag is toegevoegd de controleverklaring afgegeven bij de samengevatte jaarcijfers 2022.

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap				
Jaarrekening 2022				
BALANS PER 31 DECEMBER 2022				
	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
Activa				
<i>Materiële vast activa</i>				
Grond	1		1	
Inventaris/automatisering	46.607		36.330	
Landbouw materieel (project gebonden)	173.263		193.274	
Transportmiddelen	34.311		34.437	
Opslagruimte/werkplaats	p.m.		p.m.	
		254.182		264.042
<i>Voorraden</i>				
Voorraad verkoopartikelen	785		789	
		785		789
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	292.034		240.892	
Nog te factureren (projecten)	78.186		125.841	
Overige vorderingen	45.591		108.390	
Overlopende posten	269		249	
		416.080		475.372
<i>Liquide middelen</i>		1.071.507		1.096.129
Totaal		<u>1.742.553</u>		<u>1.836.332</u>
Passiva				
<i>Reserves</i>				
Continuïteitsreserve	825.645		705.880	
Bestemmingsreserve grondaankoop	5.185		195.000	
		830.830		900.880
<i>Schulden (kortlopend)</i>				
Crediteuren	90.791		149.307	
Omzetbelasting	60.107		14.721	
Pensioenfonds	8.584		15.903	
Vooruitontvangen projectsubs/inkomsten	627.375		686.219	
Te ontvangen facturen (uitvoeringsprojecten)	37.656		6.040	
Overige schulden	87.211		63.262	
		911.724		935.452
Totaal		<u>1.742.554</u>		<u>1.836.332</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	werkelijk 2022	begroot 2022	werkelijk 2021
	€	€	€
<i>Baten:</i>			
b Baten van particulieren	205.736	155.000	245.905
Baten van bedrijven	1.135.882	900.475	984.164
Baten van loterijorganisaties	512.252	520.100	542.361
Baten van subsidies van overheden	248.681	133.590	33.386
Baten van andere organisaties zonder winststreven	73.466	0	23.766
Som van de geworven baten	2.176.017	1.709.165	1.829.582
Overige baten	11.104	12.100	10.789
d Som van de baten	2.187.121	1.721.265	1.840.371
<i>Lasten:</i>			
Besteed aan doelstelling			
- Voorlichting en educatie	31.221	57.400	33.813
- Landschapsmuseum	29.926	44.491	28.204
- Deltaplan, beleid en advies	593.895	415.626	441.778
- Collectief Deltaplan landschap	40.508	33.041	30.178
- Poelen.nu	7.884	90.188	10.938
- Deltaplan uitvoering	1.161.813	644.577	795.174
- Maasheggen en NPL	24.044	33.764	41.761
- Natuur in de straat	1.878	8.518	1.262
- Groen/blauwe Rijn alliantie (Otter)	0	0	22.273
- GLB pilot collectief en Twickel	25.819	46.172	0
- Das&Boom, opvang&advies	236.900	215.018	287.946
c	2.153.888	1.588.795	1.693.327
a Wervingskosten	13.696	22.049	13.159
Beheer en administratie			
- Kosten beheer en administratie	89.587	110.421	83.794
e Som der lasten	2.257.171	1.721.265	1.790.280
Resultaat	70.050-	0	50.091
Resultaatbestemming;			
Toevoeging/onttrekking aan:			
- continuïteitsreserve	119.765	0	50.091
grondaankoop	189.815-	0	0
	70.050-	0	50.091

Procentueel aandeel kosten eigen fondsenwerving

t.o.v. baten eigen fondsenwerving (a : b)

0,6%

1,3%

1,7%

Volgens richtlijnen van het CBF dient het procentueel aandeel kosten eigen fondsenwerving t.o.v. baten eigen fondsenwerving (a:b) beneden de 25% te liggen. De VNC streeft ernaar dit percentage onder de 10% te houden. Voor 2022 is dit percentage 0,6%

Procentueel aandeel lasten besteed aan doelstelling

t.o.v. lasten (c : e)

95,4%

92,3%

92,7%

De VNC streeft er naar om het aandeel lasten besteed aan doelstelling t.o.v. totale lasten (c : e) meer dan 85% te laten zijn. Voor 2022 bedraagt dit percentage 95,4%

Procentueel aandeel lasten besteed aan doelstelling

t.o.v. baten (c : d)

98,5%

92,3%

90,3%

De VNC streeft er naar om meer dan 85% van de baten aan de doelstelling te besteden (c : d). Voor 2022 komt dit percentage uit op 98,5%.

Bijlage A Uitvoeringskosten 2022

Bestemming	Doelstelling										Wervingskosten	Beheer en administratie	totaal 2022	begroot 2022	
	Voorlichting en educatie	Landschap-museum	Collectief Deltaplan Landschap	Deltaplan beleid en advies	Poelen.nu	Landschaps herstelprojecten	Natuur in de straat	Maasheggen NPL	GLB pilot collectief en Twickel	Das&Boom (Opvang& advies)					
Lasten															
Subsidies en bijdragen															
Afdrachten															
Aankopen en verwervingen	21.675	15.823	1.101	151.925	1.216	392.054	428.775							0	0
Uitbesteed werk														0	0
Publiciteit en communicatie														0	0
Personeelskosten	8.088	10.367	31.706	363.196	5.254	237.321	1.562	10.608	19.977	114.880				83.869	953.865
Huisvestingskosten	522	1.337	2.755	28.182	506	24.714	113	638	2.090	12.837				2.043	70.100
Kantoor- en algemene kosten	747	1.914	3.946	40.361	724	35.393	162	913	2.993	18.383				2.930	120.500
Afschrijvingskosten	189	485	1.000	10.231	184	43.556	41	231	759	4.660				745	56.800
totale uitvoeringskosten	31.221	29.926	40.508	593.895	7.884,27	1.161,813	1.878	24,044	25,819	236,900	13,696	89,587	2.257,171	1.721,265	

	Werkelijk 2022	Begroot 2022	Werkelijk 2021
--	----------------	--------------	----------------

Gemiddeld aantal personeelsleden*

Totaal bezoldiging bestuurders en toezichthouders

De bestuursleden H. van den Berg (voorzitter) en D. Smid (penningmeester) hebben ontvangen voor hun bestuursinzet een vrijwilligersvergoeding ontvangen

Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders

* uitgedrukt in fulltime arbeidsplaatsen

De VNC streeft er naar om de kosten voor beheer en administratie onder de 20% van de totale uitvoeringskosten te houden. Voor 2022 is dit percentage 4,0%.

De kosten worden, daar waar mogelijk, direct toegerekend aan alle kostendragers van de organisatie en zijn verantwoord onder 'uitbesteed werk'.

De personeels-, huisvestings-, kantoor- en algemene- en afschrijvingskosten en rente worden toegerekend aan alle kostendragers op basis van het aantal gerealiseerde arbeidsuren.

5.2 Begroting 2023

	begroot 2023	
Baten:		
Baten van particulieren	157.000	b
Baten van bedrijven	926.166	
Baten van loterijorganisaties	525.100	
Baten van subsidies van overheden	103.000	
Baten van andere organisaties zonder winststreven	0	
Overige baten	12.100	
Som der baten	1.723.366	d
Lasten:		
Besteed aan doelstelling		
- Voorlichting/PR en educatie	68.913	
- Landschapsmuseum	76.025	
- Deltaplan beleid en advies	475.899	
- Collectief Deltaplan landschap	44.422	
- Poelen.nu	63.925	
- Maasheggen en NPL	10.710	
- Landschapsherstelprojecten	588.951	
- Natuur in de straat	8.655	
- GLB pilot collectief en Twickel	36.998	
- Das&boom, opvang&advies	222.103	
	<u>1.596.602</u>	c
Werving baten		
- Kosten eigen fondsenwerving	19.427	a
- Kosten gezamenlijke acties	0	
- Kosten acties derden	0	
- Kosten verkrijging subsidies overheden	0	
- Kosten van beleggingen	0	
	<u>19.427</u>	
Beheer en administratie		
- Kosten beheer en administratie	107.338	e
Som der lasten	1.723.366	f
Resultaat	-0	
Resultaatbestemming		
Toevoeging/onttrekking aan:		
- continuïteitsreserve	0	
- bestemmingsreserves	0	
- herwaarderingsreserve	0	
- algemene reserve	0	
- bestemmingsfonds	0	
	<u>0</u>	
	<u>0</u>	
<i>Procentueel aandeel kosten eigen fondsenwerving t.o.v. baten eigen fondsenwerving (a : b)</i>		
	12,4%	
<i>Procentueel aandeel lasten besteed aan doelstelling t.o.v. lasten (c : f)</i>		
	92,6%	
<i>Procentueel aandeel lasten besteed aan doelstelling t.o.v. baten (c : d)</i>		
	92,6%	
<i>Procentueel aandeel lasten besteed aan beheer en administratie t.o.v. totale lasten (e : f)</i>		
	6,2%	

6. JAARPLAN 2023

6.1. INLEIDING

De slag om de ruimte; de uitdaging voor komende jaren

Allerwegen wordt onze resterende ruimte meervoudig geclaimd: een miljoen woningen waarvoor in eigen land delfstoffen gewonnen moeten worden (zand, klei, grint en kalk), tienduizenden hectares zonneparken en windmolens, een Bossenstrategie en een Aanvalsplan Landschapselementen. Deze ruimtelijke opgaves zijn helaas verdeeld over meerdere ministeries en de druk om snel te handelen lijkt het te winnen van de zorgvuldigheid. De steeds alarmerender klimaatrapporten nopen tot haast en geven weinig ruimte voor nuancering. Een overkoepelende visie ontbreekt.

De ingrepen voor woningbouw, zonneparken en nieuw bos zullen bij elkaar een kleine 500.000 hectare ruimte in beslag nemen. Verkeerde keuzes gaan natuur en landschap bedreigen.

Wetende dat Nederland ruim twee miljoen hectare agrarisch terrein telt, betekent dat dat bij verkeerde keuzes bijna een kwart van het boerenland zal verdwijnen.

Dit raakt de kern van de missie van de VNC, en vormt de grote uitdaging voor komend jaar en volgende jaren.

6.2. ORGANISATIE

6.2.1 BESTUUR

Binnen het bestuur van de VNC zullen in 2023 de volgende bestuurstermijnen eindigen:

- Robbert Hijdra (einde 2e termijn) herkiesbaar

Het bestuur van de VNC streeft er naar om in de komende periode tot een stabiele minimale bezetting van 7 leden te komen.

6.2.2 PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS

Voor 2023 is een personeelsgrootte van 16,20 fte begroot, gelijk aan 2022. In de begroting van 2023 is bij de personeelslasten een inflatiecorrectie van 5% toegepast.

De VNC heeft een vrijwilligersbeleid opgesteld, waarbij het uitgangspunt is om het werken en omgaan met vrijwilligers te professionaliseren zodat het aantal vrijwilligers de komende jaren kan groeien, met behoud van betrokkenheid en plezier in het werk, zowel bij de VNC-medewerker als de vrijwilliger.

In 2023 zal actief versterking gezocht worden voor de vrijwilligersgroepen 'groenbeheer' en 'Gastheer/gastvrouw Landschapmuseum'.

SMART:

- *Herkiesbaar stellen Robbert Hijdra*
- *Aantrekken 1 nieuw bestuurslid*
- *Aantrekken 6 nieuwe vrijwilligers*

6.3. VOORLICHTING , FONDSENWERVING EN LEDEN

6.3.1 LANDSCHAPMUSEUM

- *Begrotingspost 'Landschapmuseum' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

Het Landschapmuseum van de VNC zal in 2023 elke woensdag en zondag geopend zijn van 10 uur tot 17 uur. Met de in 2022 geopende blijvende tentoonstelling over Huis Wylerberg is het aanbod uitgebreid en wordt een lichte groei van het bezoekersaantal verwacht.

6.3.2 COMMUNICATIE

- *Onderdeel van begrotingspost 'Voorlichting/PR/educatie' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

Bij de uitvoering van de projecten en programma's in 2023 zal elke mogelijkheid benut worden om deze VNC-activiteiten onder de aandacht te brengen van de diverse media. Actief zullen voor ieder project media-momenten gekozen worden, en aangeboden worden aan de meest geschikte mediakanalen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van verkregen beeldmateriaal uit het project 'Het digitale landschapsarchief' van de VNC.

De achterban van de VNC zal intensiever betrokken worden bij de behaalde resultaten van projecten. Dit kan enerzijds door frequenter digitale projectupdates richting leden te sturen, nu eenvoudiger geworden dankzij vernieuwde ledenadministratie-software. Anderzijds kan gedacht worden aan 'mee-doe-dagen' bij bepaalde projecten.

6.3.3 FONDSENWERVING EN LEDEN

- *Begrotingspost 'Eigen fondsenwerving' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

In 2023 zullen voor verschillende (lopende) projecten aanvragen gedaan worden bij fondsen/subsidieverstrekkers.

Behaalde successen zullen meer gedeeld worden, waardoor een juiste mindset wordt gecreëerd voor potentiële leden.

Drie financiële wervingsacties onder leden zijn gepland.

SMART:

- *Creëren van minimaal 1 mediamoment per project/programma*
- *Creëren van minimaal 2 mediamomenten rondom de overkoepelende doelstelling*
- *Drie financiële wervingsacties onder de leden/donateurs*
- *Optimalisatie inzet social media*
- *Financiële aanvragen voor projecten uitzetten bij 2 grotere fondsen en 4 kleinere fondsen.*

6.4. PROJECTEN/PROGRAMMA'S VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP

6.4.1 BELEIDSBEINVLOEDING – DE SLAG OM DE RUIMTE

- *Onderdeel van begrotingspost 'Beleidsbeïnvloeding/advies'*

Allerwegen wordt onze resterende ruimte meervoudig geclaimd: een miljoen woningen waarvoor in eigen land delfstoffen gewonnen moeten worden (zand, klei, grint en kalk), tienduizenden hectares zonneparken en windmolens, een Bossenstrategie en een Aanvalsplan Landschapselementen. Meervoudig ruimtegebruik zou dus een oplossing kunnen bieden, maar de ruimtelijke opgaves zijn verdeeld over meerdere ministeries en de druk om snel te handelen lijkt het te winnen van de zorgvuldigheid. De vluchtelingencrisis en steeds alarmerender klimaatrapporten nopen tot haast en geven weinig ruimte voor nuancering. Een overkoepelende visie ontbreekt.

Verkeerde keuzes bedreigen natuur en landschap

Een lange traditie van ruimtelijke ordening in een dichtbevolkt land als het onze heeft de aantasting van waardevolle natuurgebieden en landschappen lang kunnen uitstellen. Ofschoon menig natuurgebied nu al wel aan één of meerdere kanten wordt afgegrensd door steden, drukke wegen of ontgrondingen. Alleen al de Veluwe wordt omringd door 32 steden en dorpen die, wanneer gekozen wordt de extra woningen gelijkmatig te verdelen over alle bestaande kernen, spoedig aan elkaar zullen groeien tot de Veluwe als geheel op slot gaat.

Ook de energietransitie is verdeeld over gemeentes die allemaal energie op moeten wekken met behulp van vooral wind en zon. Er is echter niet voor gekozen om parken te concentreren en meervoudig ruimtegebruik toe te passen – zoals bijvoorbeeld door voedselproductie onder zonnepanelen – waar wel succesvolle proeven van zijn.

Voor de aanleg van 37.000 hectare nieuw bos in de strijd tegen de opwarming van de aarde is geen grond aangekocht. Dus moeten al deze bomen aangeplant worden in reeds bestaande natuurterreinen waaronder vele waardevolle landgoederen en cultuurlandschappen. Mogelijk ten koste van de natuurwaarden die daar reeds aanwezig zijn.

Het lijkt een niet te ontwarren kluwen met weinig gunstige uitkomsten. Vooral het agrarisch cultuurlandschap zal de dupe worden. Maar ook natuurgebieden zullen de 'beschaving' tot aan de eerste bomen zien oprukken.

De ingrepen voor woningbouw, zonneparken en nieuw bos zullen bij elkaar een kleine 500.000 hectare ruimte in beslag nemen. Wetende dat Nederland ruim twee miljoen hectare agrarisch terrein telt, betekent dat dat bij verkeerde keuzes bijna een kwart van het boerenland verdwijnt.

Oplossingen

Het kan anders, als de juiste keuzes worden gemaakt.

De bossenstrategie:

Het aanleggen van nieuwe bossen en het opknappen van landschappen kan vele baten opleveren:

- Het komt het woongenot en de gezondheid ten goede;
- Stikstof en fijnstof worden uit de lucht gefilterd;

- De biodiversiteit wordt vooruitgeholpen;
- Het draagt bij aan het dempen van de klimaatopwarming.

De woningbouwopgave

Indien de miljoen nieuwe woningen overal verspreid in het land worden ‘aangeplakt’ aan bestaande steden en kernen – zoals al veelvuldig gebeurt – zal er veel natuur en landschap verdwijnen. Bovendien verstopt daarmee de infrastructuur, wat ook weer aanpassingen vergt. Dit is te voorkomen door enkele nieuwe steden te bouwen op het water of in op te spuiten duinlandschappen in de Randstad, daar waar in het verleden te diep ontveend is. Ook dat levert vele voordelen op:

- Zo kan het beheer van het landschap worden betaald;
- Het Groene Hart wordt gered van verdere verdroging;
- De nieuwe steden kunnen zelfs bezienswaardigheden worden door de ligging op water of in nieuwe duinen of door strakke thematische keuzes in de bouwstijl.

De energietransitie

Deze moet niet – zoals nu – per gemeente worden ingevuld, met honderden door het land verspreide parkjes die nota bene regelmatig worden stilgelegd omdat het stroomnet het niet aankan. De energieopgave op enkele plekken concentreren is om verschillende redenen verstandiger:

- Zonneparken met 50% panelen en 50% nieuwe hoogwaardige natuur en landschapsontwikkeling kunnen nu nog laag kwalitatieve landschappen doen opleven;
- Meervoudig gebruik van zonneparken is mogelijk, bijvoorbeeld door groenteteelt onder de panelen;
- De parken in geconcentreerde gebieden aanwijzen helpt netbeheerders deze snel aan te sluiten op het netwerk.

Een openruimteheffing

Hier wordt onder verstaan dat voor iedere aantasting van de open ruimte een bedrag wordt afgeroomd waarmee het resterende landschap wordt verfraaid.

Dit zijn ook allemaal geen nieuwe plannen; alles is al een keer verteld, geadviseerd of gepubliceerd, echter versnipperd, ook in de tijd. Mogelijk heeft dit allemaal tot niets geleid omdat er niet de dwingende noodzaak was die er nu wel is. VNC zal de komende jaren inzetten op de samensmelting van ideeën en denkrichtingen, en bovenal trachten de uitweg wijzen uit de schijntegenstrijdigheid.

Strategie

VNC zal zich mengen in de discussie en neemt geen genoegen met gemak en fantasieloos gerommel in de marge. De beperkte middelen en mankracht nopen de VNC om hier creatief in te sturen. Het vormen van coalities zal centraal staan. Het bundelen van krachten en middelen moet de basis vormen. Daarvoor is de VNC voornemens een natuurbeschermingsraad samen te stellen, waarbij samenwerking wordt gezocht met personen ipv organisaties, om trage bureaucratische processen te voorkomen. Wetenschappers, juristen en relevante influencers zullen benaderd worden om zitting te nemen in de raad.

Er is weinig zo erg als geen toekomst meer zien. Maar nog erger is het om wel een toekomst te zien, en die niet met beide handen aan te grijpen.

6.4.2 ADVIES

- *Onderdeel van begrotingspost 'Deltaplan beleid en advies' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

De VNC heeft de afgelopen jaren voor diverse organisatie/instanties/overheden (betaald) adviezen opgesteld met betrekking tot landschapsbeheer/herstel, en opstellen van landschapsvisies. Voor 2023 wil de VNC deze opdrachtenportefeuille verder uitbreiden. Op deze wijze kan de VNC enerzijds met het geven van deskundig advies op het gebied van landschapontwikkeling en -behoud haar doelstellingen verder realiseren, en anderzijds worden extra inkomsten gegenereerd. Een traject waar de VNC al enkele jaren bij betrokken is, en inzet op verdere continuering, is het Buitenland van Rhooen. VNC maakt samen met het Louis Bolk Instituut, SOVON, Natuurbalans, Delphy en WUR deel uit van het consortium dat de gebiedscoöperatie de komende jaren adviseert en begeleidt bij de uitvoer van het streefbeeld. VNC zal zich daarbij voornamelijk concentreren op landschapselementen zoals hoogstamboomgaarden, heggen en erfbeplanting.

SMART

- *Continuering traject Buitenland van Rhooen*
- *Inzet op behalen van minimaal 3 tot 5 betaalde adviesopdrachten voor 2023.*

6.4.3 ICOONLANDSCHAPPEN

- *Onderdeel van begrotingspost 'Deltaplan beleid en advies' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

Grote delen van onze soms duizenden jaren oude natuurrijke agrarische cultuurlandschappen zijn reeds verdwenen door ruilverkaveling, wegeaanleg, delfstofwinning en verstedelijking. Gelukkig zijn er ook gebieden die desondanks overeind zijn gebleven en hun cultuurlandschappelijke en -historische waarden hebben weten te behouden. Landschappen die vertellen hoe mooi, rijk en inspirerend ons land kan zijn, waar de geschiedenis nog zichtbaar is en waar wilde flora en fauna bewaard zijn gebleven. Gebieden die als zodanig een nationale voorbeeldfunctie hebben en van een onomstreden iconische waarde zijn voor het Nederlandse cultuurlandschap, oftewel: Icoonlandschappen.

De VNC gaat deze landschappen belonen met de waardering die zij verdienen. Een onderscheiding die een buitengewoon compliment geeft aan de bewoners van zo'n gebied en deze zodoende voorziet van een waardering met nationale uitstraling. Een erkenning waardoor iedereen in Nederland weet waar deze iconwaardige cultuurlandschappen liggen.

Nationale iconlandschappen worden genomineerd en onderscheiden. Daarbij gaat het niet om geldbedragen, maar om de eer, de herkenbaarheid in cultuurlandschappelijk en cultuurhistorisch opzicht, en om de erkenning van hoge kwaliteit en gastvrijheid die bezoekers ervaren.

Jaarlijks zullen 1 tot 2 unieke gebieden de erkenning krijgen die ze als nationale iconlandschappen voor heel Nederland op de kaart zullen zetten.

SMART

- *Bekendmaking vierde/vijfde Icoonlandschap van Nederland, voorjaar/zomer/najaar 2023*
- *Doorontwikkeling verdere te nomineren locaties*

6.4.4 LANDSCHAPHERSTEL

- *Begrotingspost 'landschapsherstelprojecten' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

De projectenportefeuille heeft de afgelopen jaren een gestage groei doorgemaakt. Doel is deze groei voort te zetten, d.m.v. consequente acquisitie en consistent kwaliteitswerk tegen een concurrerende prijs.

SMART

- *uitvoering van de lopende meerjarige uitvoeringsprojecten*
- *Onderhoud landschapselementen bij diverse terreinbeherende instanties*
- *Onderhoud voor het Collectief Deltaplan en gemeente(n) in de Maasheggen*
- *Uitvoering terreinbeheer Wylerberg en Duivelsberg;*
- *Regulier onderhoud van landschapselementen op landgoederen;*
- *Periodieke uitvoering van beheermaatregelen voorbeeldgebied Ooijpolder-Groesbeek.*

6.4.5 PROGRAMMA MAASHEGGEN

Het lopende gebiedsproces zal aandacht geven aan het aan het meerjaren uitvoeringsprogramma voor de Noordelijke Maasvallei en een herijking van het Brabants Natuurnetwerk met meer flexibiliteit en mogelijkheden voor herstel van heggen.

De activiteiten voor het extra project Postcodeloterij en het collectief Deltaplan Landschap worden hieronder nader toegelicht.

Extra project postcodeloterij

- *Begrotingspost 'Maasheggen Postcodeloterij' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

In 2022 heeft de laatste grondtransactie plaatsgevonden. In 2018 was reeds een belangrijke pijler in de doelstellingen verwezenlijkt: de procedure voor het verkrijgen van de UNESCO Man and Biosphere status is succesvol doorlopen. Voor 2023 en komende 20 jaren zal het beheer van de aangelegde heggen op de grondposities van de VNC gecontinueerd worden. In 2023 zal verder invulling gegeven worden aan het projectonderdeel Maasheggenboek: teksten/beeld/opmaak zullen zover mogelijk gereed komen.

SMART

- *Beheer op verkregen gronden*
- *Productie beeldmateriaal/ tekst Maasheggenboek*

Collectief Deltaplan Landschap

- *Begrotingspost 'Collectief Deltaplan Landschap' en 'GLB pilot collectief en Twickel'*

Eind 2021 is ook een nieuw project gestart: het pilot project BOER-EN-LAND-GOED, in het kader van de POP3 Regeling Pilots toekomstbestendige landbouw nieuw GLB, GLB Pilots toekomstbestendig boeren. Het collectief werkt hierin samen met Stichting Twickel. In dit project, dat loopt tot en met 2023, worden op de landgoederen van Twickel tientallen kilometers aan heggen, houtwallen en kruidenranden aangelegd.

In 2023 zal uitvoering gegeven worden aan het nieuwe gebiedsplan van het collectief. Er komt meer budget beschikbaar, en meer hectares voor beheer.

SMART

- voortzetting deelname bestuur
- invulling geven aan kwaliteitshandboek
- uitvoering geven aan het nieuwe gebiedsplan
- coördinatie contractvorming en contractbeheer, ecologische monitoring en audit
- inzet t.b.v. pilotproject met advies/overhead

6.4.6 POELEN.NU

- Begrotingspost 'Poelen.nu' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023

Zomer 2019 is het project Poelen.nu van start gegaan. In dit driejarige project werkt de VNC samen met RAVON, FLORON, EIS Kenniscentrum Insecten, de Vlinderstichting, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap.

Poelen vormen onmisbare landschapselementen voor amfibieën in het agrarische cultuurlandschap. Helaas zijn er veel te veel voorbeelden van poelen die door slechte aanleg of slecht onderhoud ongeschikt zijn voor amfibieën - zoals de kamsalamander - en planten. Poelen.nu richt zich op het herstel van 28 amfibieënpoeien in de Maasheggen en aanleg van maar liefst 35 nieuwe poelen. Ook worden 120 poelen van Staatsbosbeheer door RAVON geïnventariseerd op de kwaliteit voor amfibieën en planten. In dit project verzorgt de VNC het herstel en nieuwe aanleg van de poelen. Door een zeer traag vergunningstraject is de aanleg van de 35 nieuwe poelen noodgedwongen doorgeschoven naar 2023.

SMART

- Herstel 10 poelen, nieuwe aanleg 35 poelen

6.4.7 SOORTBESCHERMING

- Onderdeel van begrotingsposten 'Deltaplan beleid en advies' en 'landschapsherstelprojecten' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023

VNC gaat zich meer inzetten op bescherming van specifieke bedreigde plant- en diersoorten in het cultuurlandschap. Afgelopen 2 jaar heeft de VNC, in samenwerking met de provincie Gelderland, een project gerealiseerd in de bescherming van de zeldzame eikenzandbij. De groenploeg van de VNC heeft lokaal een leefgebied opnieuw geschikt gemaakt voor deze soort. 2023 en volgende jaren zal het bijbehorende beheer worden uitgevoerd. Met de provincie zal in 2023 bekeken worden wat de financiële mogelijkheden zijn om 10 nieuwe leefgebieden geschikt te maken/beheren/monitoren. In 2023 zal het in 2021 gestarte project 'wilde appel en peer' afgerond worden. De VNC gaat inzetten op verdere samenwerking met de provincie Gelderland, om ook dit project een vervolg te laten krijgen.

SMART

- Vervolg bescherming eikenzandbij; inzet op 10 nieuwe leefgebieden geschikt maken/beheren/monitoren
- Afronding project 'wilde appel en peer' / follow-up

6.4.8 HET DIGITALE LANDSCHAPSARCHIEF

- *Onderdeel van begrotingspost 'Voorlichting/PR/educatie', Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

De VNC beschikt over een uitgebreid digitaal landschapsarchief, o.a. met beeld vanuit de Stichting Natuurbeelden/Beeld en Geluid, waarin de VNC heeft geparticipeerd.

De VNC legt regelmatig zelf bijzondere cultuurlandschappen vast. De VNC beschikt daarvoor over twee drones, waarmee bijzondere cultuurlandschappen door de seizoenen in beeld worden gebracht.

In 2023 zal verder gewerkt worden aan het vullen van dit digitale landschapsarchief. Beelden worden ingezet voor diverse projecten van de VNC, zoals het Landschapmuseum, Icoonlandschappen, en social media.

SMART

- *Productie nieuw beeldmateriaal: vastleggen 5 verschillende cultuurlandschappen*
- *Inzet beelden t.b.v. social media en projecten van de VNC*

6.4.9 GOUDEN MISPEL EN GOUDEN ZWALUW

- *Onderdeel van begrotingspost 'Kantoor- en algemene kosten' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

De VNC zal in 2023 haar Gouden Mispel en Gouden Zwaluw uitreiken. De Gouden Mispel als onderscheiding zal uitgereikt worden aan drie personen of organisaties die een uitzonderlijke of essentiële bijdrage hebben geleverd aan de bescherming of ontwikkeling van het Nederlands Cultuurlandschap. De Gouden Zwaluw zal uitgereikt worden als stimuleringsprijs voor vergroening van steden.

SMART

- *Uitreiking Gouden Mispel december 2023*
- *Uitreiking Gouden Zwaluw juni 2023*

6.4.10 DAS&BOOM

- *Begrotingspost 'Das&Boom' uit Bijlage A Uitvoeringskosten 2023*

In 2023 zullen door Das&Boom weer diverse betaalde opdrachten uitgevoerd worden voor (semi) overheden, adviesbureaus en particuliere organisaties. Zo zullen gegevens (dassenburchtlocaties en/of dassenslachtoffers) verstrekt worden, of advies gegeven worden.

Das&Boom is afgelopen jaren diverse malen ingeschakeld bij dassenverhuizingen. Das&Boom werkt alleen mee aan het verhuizen van dassenburchten als aan specifieke criteria wordt voldaan. Bij het adviseren bij inrichtingsplannen wordt door Das&Boom zoveel mogelijk gezocht naar synergievoordelen voor landschapontwikkeling en kennisuitwisseling met de VNC.

Het opvangcentrum van de Stichting Das&Boom zal zich, net als voorgaande jaren, met haar expertise en accommodatie in blijven zetten voor de revalidatie van gewonde dassen, het grootbrengen van verweesde dassen en het terugplaatsen van opgevangen en herstelde dieren.

SMART

- *Diverse adviesopdrachten*
- *Opvang hulpbehoevende dassen*

7. VERANTWOORDINGSVERKLARING

Drie principes

Het bestuur van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap onderschrijft de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'.
2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van de middelen zodat effectief en doelmatig wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing in de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

1. Scheiding tussen de functies toezicht houden, besturen en uitvoeren

Het bestuur is belast met het besturen van de vereniging overeenkomstig de statuten en het huishoudelijk reglement. De vereniging kent een directeur, die door het bestuur wordt benoemd. De directeur voert de doelstellingen van de vereniging uit, rekening houdend met de daarbij door het bestuur aangegeven prioriteiten en staat daarin tevens de andere verenigingsorganen bij. De directeur, onder verantwoordelijkheid van het bestuur, is belast met de voorbereiding en de uitvoering van de besluiten van het bestuur, alsmede met het beheer van de terreinen binnen door het bestuur aangegeven kaders. Binnen door het bestuur te stellen kaders, is de directeur verantwoordelijk voor zijn, door het bestuur bepaalde, werkzaamheden, waaronder kunnen vallen personeelsbeheer en -beleid, het financiële beleid en beheer van de vereniging, alsmede de inzet van middelen ten behoeve van zijn functie. De kaders waarbinnen de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directeur vallen, zijn vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld directiestatuut.

Het toezicht houden gebeurt door de leden van de vereniging via de algemene ledenvergadering. Aan de algemene ledenvergadering komen in de vereniging alle bevoegdheden toe die niet door de wet of de statuten aan het bestuur zijn opgedragen. Het bestuur brengt op een algemene ledenvergadering, binnen zes maanden na afloop van het verenigingsjaar, zijn jaarverslag uit en doet, onder overlegging van een balans en een staat van baten en lasten, rekening en verantwoording over zijn in het afgelopen verenigingsjaar gevoerd bestuur.

2. Optimale besteding van middelen

Iedere vier jaar wordt een meerjarenbeleidsplan opgesteld (het huidige plan loopt van 2019-2022) met daarin een meerjarenbegroting. Het meerjarenbeleidsplan wordt uitgewerkt in een jaarplan met daarin per project de geconcretiseerde en meetbare doelstellingen en activiteiten. Projecten worden zoveel mogelijk SMART geformuleerd: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

Verbeterpunten n.a.v. evaluaties worden indien mogelijk doorgevoerd in lopende projecten en zijn aandachtspunten voor toekomstige projecten.

3. Optimale relaties met belanghebbenden

De belanghebbenden van Vereniging Nederlands Cultuurlandschap zijn divers. De communicatie is met name agenderend, stimulerend en inspirerend. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten media en uitingen zoals website, ledenblad, social media, studiedagen/symposia, interviews, memo's, pleitnota's.

Ideeën, wensen en opmerkingen worden waar mogelijk meegenomen als input voor nieuwe projecten/besluitvorming.

Klachten worden afgehandeld volgens de klachtenprocedure uit het Handboek Procedures van de VNC, om zo te komen tot verbetering.

De belanghebbenden worden onderverdeeld in de volgende groepen:

- **Leden**

De informatievoorziening naar de leden van de VNC verloopt via het kwartaalblad *Landschappelijk*, specifiek en incidenteel via e-mail of mailing, de jaarlijkse algemene ledenvergadering, het Landschapmuseum en via de website/social media.

- **Vrijwilligers**

Uitgangspunt van het vrijwilligersbeleid van de VNC is het werken en omgaan met vrijwilligers te professionaliseren zodat het aantal vrijwilligers de komende jaren kan groeien, met behoud van betrokkenheid en plezier in het werk, zowel bij de VNC-medewerker als de vrijwilliger, waardoor vrijwilligers daadwerkelijk het gevoel krijgen erkend en gewaardeerd te worden.

Bij verschillende werkzaamheden kan een netwerk van vrijwilligers worden ingezet. De communicatie verloopt via het kwartaalblad *Landschappelijk*, frequente inhoudelijke 'updates' per e-mail en werkoverleggen. Regelmatig wordt input aan de vrijwilligers gevraagd voor verbeteringen.

- **Raad van Advies**

De VNC hecht veel waarde aan de mening en ideeën van de RvA. De communicatie verloopt via het kwartaalblad *Landschappelijk*, email en brainstormbijeenkomsten. Deze brainstormbijeenkomsten geven waardevolle input, waarmee de organisatie aan de slag gaat.

- **Overheden en politiek**

Primaire insteek van het Deltaplan voor het landschap van de VNC is het geven van een krachtige impuls aan de kwaliteit van ons landschap. Biodiversiteit, cultuurhistorie en recreatieve ontsluiting vormen daarbij richtsnoeren om de eigenaren en beheerders van het landelijke gebied in staat te stellen deze extra landschapszorg duurzaam voor hun rekening te nemen. Om dit te bereiken vindt gevraagd en ongevraagd beleidsbeïnvloeding plaats op politiek, bestuurlijk en ambtelijk (rijks, provinciaal en gemeentelijk) niveau.

- **Maatschappelijke organisaties**

De VNC werkt veel samen met maatschappelijke organisaties. Afstemming en/of samenwerking en informatie-uitwisseling met maatschappelijke partijen vindt plaats als dat gezien het krachtenveld logisch is, bijvoorbeeld om te anticiperen op bepaalde politieke of beleidsmatige beslissingen op het gebied van landschaps-, natuur-, milieu-, water-, landbouw-, of plattelandsbeleid.

- **Bedrijven**

Samen met banken, pensioenfondsen, woningbouwcorporaties, energiebedrijven, vastgoedexploitanten, (groene) zakenlieden en financieel deskundigen worden mogelijke financieringsconstructies uitgekristalliseerd en getoetst op haalbaarheid. Verrassende ontmoetingen door het benaderen van het bedrijfsleven voor financiering van een groene constructie als het Deltaplan, leveren interessante inzichten en draagvlak op.

- **Kennisinstellingen**

De VNC treedt, al dan niet op verzoek, in contact met kennisinstellingen zoals universiteiten en onderzoeksinstituten en wetenschappelijke bureaus van politieke partijen. Wij proberen ons gedachtegoed in wetenschappelijke kringen te ventileren door onderzoekers, docenten en studenten te inspireren met het Deltaplan voor het Landschap in de breedste zin van het woord. Dit doen we door middel van strategische samenwerkingsverbanden, het verzorgen van lezingen en/of colleges, het volgen en verzorgen van studiedagen, het bezoeken van en participeren in symposia, veldbezoeken, publicaties in (vak-) en opiniebladen, etc.

- **Financiers**

Via projectaanvragen / evaluaties / rapportages wordt aan de financiers een duidelijk beeld van de organisatie en het betreffende project geschetst. Voor zover passend binnen de doelstellingen van de organisatie wordt rekening gehouden met de met ideeën, opmerkingen, wensen en klachten van de financiers.

De Nationale Postcode Loterij is een belangrijke partner voor de VNC. Sinds 2009 ontvangen wij van de loterij een jaarlijkse bijdrage van € 500.000,-. Aantrekkelijk is dat de steun meerjarig is en de bijdragen vrij te besteden zijn. Met deze bijdragen heeft de VNC vele extra mooie projecten kunnen verwezenlijken.

BIJLAGE 1: Controleverklaring afgegeven bij de samengevatte jaarcijfers 2022

Volgt nog